

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

18.06.2024 nr. 04-06/403

La nr. _____

Ministerul Justiției
e-mail: secretariat@justice.gov.md

La adresarea Ministerului Justiției nr.03/5374 din 11.06.2024, Ministerul Finanțelor a examinat repetat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției, număr unic 384/MJ/2024) și comunică următoarele.

După cum s-a precizat anterior în procesul de avizare (scrisoarea Ministerului Finanțelor nr.04-06/375 din 21.05.2024), art.II, art.V și art.VII din proiectul de lege prevăd completarea Legii nr.947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Legii nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției și Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratură cu prevederi care stabilesc că inspectorii-judecători din Inspekția judiciară și inspectorii din Inspekția procurorilor vor beneficia de instruire continuă în mod gratuit, fapt care va genera cheltuieli suplimentare din bugetul de stat, care nu sunt estimate.

Argumentul autorului proiectului privind dificultățile de efectuare a unor calcule nu poate fi acceptat, deoarece drept criteriu estimativ pentru realizarea cheltuielilor poate servi analiza informației pentru anii precedenți și solicitările de instruire pentru perioada viitoare.

Totodată, art.III din proiectul de lege prevede suplimentarea categoriilor de persoane neangajate pentru care Guvernul va avea calitatea de asigurat.

În această parte, Ministerul Finanțelor reiterează obiecțiile expuse anterior prin scrisoarea nr.04-06/375 din 21.05.2024.

Astfel, luând în considerare că prin Legea nr.1593/2002 este stabilit mecanismul de finanțare a cheltuielilor pentru asigurarea categoriilor menționate, propunerea vine cu impact financiar negativ asupra fondului asigurărilor obligatorii de asistență medicală (FAOAM), limitându-se posibilitatea acestora în prestarea serviciilor medicale conform Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală aprobat de Guvern.

Ministru

Digitally signed by Rotaru Petru
Date: 2024.06.19 10:51:27 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Petru ROTARU

Executor: Gheorghe Zgherea
tel.: (022) 26-28-97

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 24/1951 din 15.05.2024

La nr. 18-69-4801 din 29.04.2024

Ministerul Justiției
secretariat@justice.gov.md

Copie: **Cancelaria de Stat**
cancelaria@gov.md

Prin prezenta, Ministerul Sănătății informează că a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024) și exprimă avizul pozitiv.

Ministru

Digitally signed by Nemerenco Ala
Date: 2024.05.15 11:34:05 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ala NEMERENCO

*Ex: Maxim Donici
Ex: Dan Purice
tel :022-268-850*

MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL PROTECTION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

str. Vasile Alecsandri 1, MD-2009, mun. Chișinău

Tel. +373 22 804 402, +373 22 804.496; e-mail: secretariat@social.gov.md web: <https://social.gov.md>

14 mai 2024 nr.19/2467
La nr.18-69-4801 din 29.04.2024

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*) (număr unic 384/MJ/2024) și în limita competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri pe marginea acestuia.

Secretar General

Digitally signed by Iacub Alexandru
Date: 2024.05.17 13:05:50 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandru IACUB

**MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

21.05.2024 nr. 04-06/375

La nr. _____

Ministerul Justiției
e-mail: secretariat@justice.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat
e-mail: cancelaria@gov.md

La adresarea Cancelariei de Stat nr.18-69-4801 din 29.04.2024, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024) și precizează următoarele.

La art.II, pct.2 din proiectul de lege, ce vizează completarea art.7¹ din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii cu un nou alineat (alin.(8) cu prevederi ce stabilesc că, inspectorii-judecători beneficiază de instruire continuă în mod gratuit, în modalitatea și limitele stabilite de lege, relevăm că aceste prevederi implică cheltuieli bugetare care nu au fost estimate și în privința cărora nu a fost stabilită sursa de finanțare.

În conformitate cu prevederile art.30 alin.(1) lit.e) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, concomitent cu elaborarea proiectului actului normativ se întocmește nota informativă la proiect, conform modelului indicat în anexa nr.1, care va cuprinde inclusiv fundamentarea economico-financiară.

Potrivit pct.5 din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, în compartimentul notei informative - fundamentarea economico-financiară, se va indica următoarea informația despre impactul economico-financiar, cu indicarea cheltuielilor (bugetare și nebugetare) necesare pentru implementarea prevederilor noului act normativ și, după caz, a veniturilor generate de noile reglementări.

Este notabil că în conformitate cu prevederile art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

Raportând prevederile citate la nota informativă aferentă proiectului de lege, constatăm că nu este specificat costul pentru programele de formare continuă și sursa de finanțare a acestora.

Această obiecție este incidentă și în privința:

- art.V, pct.13 din proiectul de lege, ce vizează completarea Legii nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției, cu un articol nou (art.32¹) cu prevederi ce stabilesc formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspekția procurorilor;

- art.VII, pct.3 din proiectul de lege, ce vizează completarea art.89¹ din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, cu un nou alineat (15) cu prevederi privind instruirea continuă în mod gratuit a inspectorilor din cadrul Inspecției procurorilor.

Este notabil că autorul menționează că, legea intră în vigoare din momentul publicării în Monitorul Oficial, ceea ce presupune aplicarea acesteia în anul curent, fără a fi planificate mijloace financiare în acest sens în Legea bugetului de stat pentru anul 2024, fapt care contravine art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova.

Subsidiar, în conformitate cu prevederile art.17 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care duc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

Prin urmare, nota informativă la compartimentul fundamentarea economico-financiară urmează a fi completată cu costurile necesare pentru organizarea programele de formare continuă și sursa de finanțare a acestora.

La Art.III din proiectul de lege, ce vizează modificarea art.4 din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și Art.IV din proiectul de lege, care vizează modificarea anexei nr.1 la Legea nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, comunicăm că, sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală se organizează și funcționează având la bază principiile egalității, solidarității, obligativității etc.

În acest context, comunicăm că, în conformitate cu prevederile art.2, alin.(4) din Legea nr.152/2006, Institutul Național al Justiției nu face parte din sistemul național de învățământ și educație și totodată, conform art.14 și art.15 al Legii prenotate la concursul de admitere în entitatea menționată pentru formarea inițială se admit persoanele care întrunesc condițiile prevăzute de Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului și de Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură și care au studii superioare de master în drept sau echivalentul acestora.

În același timp, menționăm că autorul la Art.IV (prin care se modifică Legea nr.152/2006) nu a înaintat careva propuneri de modificare a articolului menționat astfel, nu poate fi atribuit la art.20 lit.e) din Codul fiscal nr.1163/1997, care prevede sursele de venit neimpozabile.

Totodată, precizăm că implementarea modificărilor propuse în proiect va avea impact negativ asupra veniturilor fondului asigurărilor obligatorii de asistență medicală (FAOAM) și anume reducerea acestora.

Guvernul asigură persoanele neangajate prevăzute în art.4 alin.(4) din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, prin transferuri din bugetul de stat în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

Suma transferurilor se stabilește anual prin legea bugetului de stat reprezentând suma aprobată a transferurilor din bugetul de stat în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru anul precedent, indexată cu indicele preturilor de consum pentru anul precedent.

Astfel, ținând cont de faptul că, pentru asigurarea de către Guvern a persoanelor neangajate, există un mecanism clar expus în cadrul legal, nu este relevantă solicitarea

autorului cu privire la alocarea mijloacelor financiare în volum de 454,9 mii lei pe an, necesare suplimentar din bugetul de stat în scopul asigurării de către Guvern a audienților cursurilor de formare inițială realizate de Institutul Național al Justiției.

Subsidiar, reiterăm faptul că potrivit prevederilor Art.VIII din proiect, legea intră în vigoare din momentul publicării în Monitorul Oficial, ceea ce presupune aplicarea acesteia în anul curent, fapt care contravine prevederilor art.131 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova și art.17 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, deoarece în Legea bugetului de stat pentru anul 2024 nu au fost incluse mijloace financiare în acest scop.

Ministru

Digitally signed by Rotaru Petru
Date: 2024.05.27 11:40:06 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Petru ROTARU

Executor: Gheorghe Zgherea
tel.: (022) 26-28-97

COMPANIA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI ÎN MEDICINĂ

MD-2012, mun.Chişinău, str.Vlaicu Pârcălab, 46; tel. 022 780 240, www.cnam.md; e-mail: secretariat@cnam.gov.md

07.05.2024 Nr. 01-02/2183

**Ministerul Justiției
Cancelaria de Stat
Ministerul Sănătății**

Cu referire la proiectul hotărârii cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024), Compania Națională de Asigurări în Medicină, în limitele competenței sale funcționale, comunică următoarele.

Modificările propuse la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 4 din anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nu cadrează cu principiile sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.

Astfel, conform principiului *obligativității*, asiguratul are, conform legii, obligația de a participa la sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, iar drepturile de asigurări medicale se exercită corelativ cu îndeplinirea obligațiilor. Potrivit *principiului contributivității*, fondurile de asigurări medicale se constituie pe baza primelor de asigurare achitate de către plătitorii stabiliți de legislație, iar în conformitate cu *principiul solidarității*, plătitorii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achită contribuțiile respective în funcție de venit.

Semnalăm că Guvernul are calitatea de asigurat pentru categoriile vulnerabile ale populației, pentru care cheltuielile aferente asigurării obligatorii de asistență medicală ar fi împovărătoare.

În același timp, suma transferurilor din bugetul de stat pentru asigurarea persoanelor neangajate, prevăzute la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, este limitată și includerea unei noi categorii de persoane asigurate de către Guvern va dezechilibra sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. În prezent, persoanele asigurate de către Guvern constituie ponderea majoră de 62,2% din numărul total de persoane asigurate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Totodată, transferurile cu destinație generală între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru persoanele asigurate de Guvern au însumat în anul 2023 – 6 696,8 mil. lei sau 46% din totalul veniturilor acumulate în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, se constată că cei mai mari beneficiari de resurse ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență

medicală și, implicit, de servicii medicale acordate în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală sunt categoriile de persoane asigurate de Guvern.

În acest sens, persistă inechitățile la determinarea sumelor alocate din bugetul de stat pentru categoriile de persoane neangajate asigurate de Guvern stabilite în legislație, atât în aspect de volum al mijloacelor transferate către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, cât și referitor la categoriile acoperite. Este vorba de necorelare între prezența în listă și gradul de vulnerabilitate sau capacitate financiară reală a beneficiarilor, precum și între cuantumul transferurilor de la bugetul de stat raportate la numărul de persoane asigurate de Guvern și mărimea primelor achitate de alte categorii de beneficiari ai sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.

Potrivit prevederilor art. 19 din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, audienții cursurilor de formare inițială beneficiază **de bursă în mărime de un salariu mediu pe economie realizat în anul precedent celui de gestiune**. Conform Hotărârii Guvernului nr. 936/2022, cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2023, a fost aprobat în mărime de 11700 lei.

În aceste condiții, considerăm nefondată propunerea de a include audienții cursurilor de formare inițială în lista categoriilor de persoane vulnerabile asigurate de către Guvern.

Cât privește pretinsul tratament diferențiat aplicat audienților cursurilor de formare inițială în raport cu persoanele care urmează studii postuniversitare în instituțiile de învățământ, invocată în nota informativă, relevăm că aceste categorii de subiecți nu se află în situații asemănătoare, în măsura în care cuantumurile burselor pentru persoanele care studiază în învățământul postuniversitar sunt mult mai mici decât cuantumul bursei de care beneficiază audienții cursurilor de formare inițială (a se vedea, în acest sens, prevederile anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1009/2006 cu privire la cuantumurile burselor, soldele lunare altor forme de ajutoare sociale pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, profesional tehnic secundar și persoanele care studiază în învățământul postuniversitar).

Într-o altă ordine de idei, remarcăm că, potrivit pct. 9 și 10 din Regulamentul privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246/2018, *în cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern”, „persoană asigurată în mod individual” și „persoană asigurată angajată”, se acordă, în mod prioritar, statutul de „persoană asigurată angajată”*. *În cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern” și „persoană asigurată în mod individual”, se va acorda statutul de „persoană asigurată în mod individual”*. Astfel, în situația în care un student este angajat prin contract individual de muncă sau este întreprinzător individual, în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală i se acordă statutul de „persoană asigurată angajată” sau „persoană asigurată în mod individual”, dar nu de „persoană asigurată de Guvern”.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că respectarea principiului egalității presupune acordarea acelorași avantaje tuturor persoanelor

aflate în situații similare, cu excepția cazului în care se demonstrează că tratamentul diferențiat este justificat în mod obiectiv și rezonabil. Această condiție demonstrează că principiul egalității nu are în vedere interzicerea oricărui tratament diferențiat, ci doar a tratamentelor diferențiate nejustificate (a se vedea Hotărârile Curții Constituționale nr. 16 din 20 mai 2021, §60; nr. 24 din 8 octombrie 2020, § 33; nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 40).

La fel, Curtea Europeană afirmă în jurisprudența sa că tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea, în acest sens, *Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina*, 22 decembrie 2009, § 42; *Stummer v. Austria*, 7 iulie 2011, § 87; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia*, 24 ianuarie 2017, § 64).

Concomitent, menționăm că, potrivit art. 131 din Constituția Republicii Moldova, *nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.*

De asemenea, conform prevederilor art.17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetare-fiscale nr.181/2014, *pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.*

Suplimentar, evidențiem că, potrivit art. 6 alin. (3) lit. a¹) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, statutul de persoană asigurată audienților cursurilor de formare inițială se acordă de către asigurător în baza informației prezentate de Institutul Național al Justiției. Prevederea dată a fost introdusă prin Legea nr. 336/2023 pentru modificarea unor acte normative (reglementări privind organizarea sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală), în vederea înlăturării lacunei privind entitatea obligată să prezinte Companiei Naționale de Asigurări în Medicină informația despre audienții cursurilor de formare inițială și a intrat în vigoare la 28 noiembrie 2023.

În contextul celor expuse supra, comunicăm nesuținerea modificărilor propuse la art. III și IV din proiect.

Director general

Digitally signed by Dodon Ion
Date: 2024.05.07 08:20:21 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ion DODON

CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI SOCIALE A REPUBLICII MOLDOVA
NATIONAL OFFICE OF SOCIAL INSURANCE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
НАЦИОНАЛЬНАЯ КАСА СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

str. Gheorghe Tudor, 3, MD-2028, mun. Chișinău, tel. +373 22 257 825; e-mail: secretariat@cnas.gov.md; web: <https://cnas.gov.md>

Nr.6881 din 16.05.2024

Ministerul Justiție

email: secretariat@justice.gov.md

copie: Cancelaria de Stat a Republicii Moldova

email: cancelaria@gov.md

Prin prezenta, Casa Națională de Asigurări Sociale, informează că a examinat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024)*, autor Ministerul Justiției, comunicând în acest sens lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Directoare generală

Digitally signed by Țîbîrnă Elena
Date: 2024.05.16 14:48:29 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Elena ȚÎBÎRNĂ

Ex. Taran Alexandru
Tel. 022257635

Document semnat electronic în conformitate cu Legea nr. 124/2022.
Verificarea semnăturii poate fi realizată la adresa: <https://msign.gov.md>.

**SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

„ 21 ” mai 2024

Nr. E/5354

La scrisoarea Cancelariei de Stat
nr. 18-69-4801 din 29.04.2024

Ministerul Justiției

Copie: **Cancelaria de Stat**

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat *proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024)* și, în limita competenței funcționale, comunică următoarele:

I. Cu referire la modificările propuse la Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 63), cu modificările ulterioare.

La pct. 2, considerăm oportun ca articolul 9 să fie completat cu un nou alineat, cu următorul cuprins:

„(8¹) După înscrierea în Registrul candidaților, Consiliul Superior al Magistraturii solicită informații despre candidați de la Serviciul de Informații și Securitate, în conformitate cu prevederile art. 3 pct. 2) lit. a) și art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”.

Întru argumentarea propunerii înaintate, menționăm că potrivit art. 3 pct. 2) lit. a) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, în scopul asigurării securității statului, al identificării, reducerii sau contracarării vulnerabilităților, factorilor de risc și amenințărilor la adresa securității de stat, Serviciul elaborează și realizează un sistem de măsuri orientate spre prevenirea și combaterea pericolelor indicate la art. 4 alin. (2) din Legea securității statului nr. 618/1995.

Așadar, printre pericolele indicate la art. 4 alin. (2) al legii menționate, se pot enumera: *implicarea în manifestări de corupție a persoanelor cu funcții de demnitate publică (lit. k); influențarea proceselor electorale în scopul promovării intereselor altor state, ale entităților anticonstituționale, ale unui grup criminal organizat sau ale unei organizații criminale (lit. l); trădare de patrie (lit. f); ș.a.*

Prin urmare, Serviciul desfășurând activitate contrainformativă în conformitate cu prevederile Legii nr. 179/2023 privind activitatea contrainformativă și informativă externă, poate depista eventuale pericole la adresa securității statului realizate sau care

ar putea fi desfășurate de către persoane care doresc să devină judecători sau cu statut de judecător, inclusiv participația acestora la astfel de acțiuni.

În aceste condiții, Serviciul nu va desfășura o activitate de verificare exclusivă a judecătorilor, ci în cadrul activității sale de bază, dacă vreun reprezentant al puterii judecătorești va intra în vizor, la verificarea existenței temeiurilor legale se vor realiza măsurile contrainformative corespunzătoare.

Concomitent, în corespundere cu art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 136/2023, *„Informațiile din domeniul asigurării securității statului, obținute în rezultatul activității Serviciului, sunt comunicate următorilor destinatari: miniștrilor și altor conducători ai autorităților administrative, inclusiv autonome - în cazul în care informațiile respective vizează probleme ce țin de domeniile de activitate coordonate sau de care sunt responsabile autoritățile respective”*.

Ținând cont de această prevedere, constatăm existența premiselor legale ca Consiliul să solicite informații de la Serviciu, iar asupra relevanței informațiilor comunicate va decide însăși destinatarul informației și nicidecum furnizorul, aceasta având în ultimă instanță un caracter informativ.

Acest fapt nu vine în contradicție cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2017, ba mai mult ca atât, va constitui un filtru de accesare în funcția de judecător sau vicepreședinte/președinte al instanțelor judecătorești doar a candidaților cu o bună reputație profesională.

Tot în acest context, în cazul Legii nr. 544/1995, Consiliul solicită prezentarea informațiilor de care dispune SIS în privința candidaților la funcțiile vacante de judecător, vicepreședinte și de președinte al instanțelor judecătorești, și nu verificarea acestora în temeiul Legii nr. 271/2008.

În consecință, argumentele autorului din Nota informativă precum că solicitarea unui aviz din partea SIS ar contraveni Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2017 nu sunt plauzibile, or Curtea nu a declarat neconstituțional și art. 9 alin. (8) din Legea nr. 544/1995 și nici în Adresa sa către Parlamentul Republicii Moldova nu a solicitat să se intervină asupra Legii nr. 544/1995.

În această ordine de idei, trimiterea autorului la Hotărârea Curții Constituționale vine să creeze anumite situații de confuzie și nereflectarea corespunzătoare a situației de fapt.

Trimiterea la constatarea Curții Constituționale *„(...) intervenția unui organism care nu face parte din puterea judecătorească în problemele strict administrative ale unui organism din puterea judecătorească este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației puterilor și al bune-administrații”* ar însemna excluderea și a Centrului Național Anticorupție din exercițiul de a emite avize de integritate referitor la candidații la funcția de judecător, deoarece, pe de o parte, acesta nu este parte a puterii judecătorești, pe de altă parte, emite avize de integritate ceea ce înseamnă o imixtiune în treburile unui organism al puterii judecătorești. Într-o atare situație este și SIS, dar se aplică duble standarde, în măsura în care de la Centru în continuare se vor solicita avize iar de la Serviciu, nu.

Suplimentar, susținem că, Consiliul nu dispune de structuri proprii, abilitate cu activitate de culegere și stocare a datelor despre integritatea profesională a candidaților la funcția de judecător sau a judecătorilor în funcție, unica soluție fiind implicarea

autorităților puterii executive în scopul sprijinirii acestuia și crearea unui filtru serios și neadmiterea în funcții a persoanelor cu probleme de integritate.

Având în vedere argumentele expuse, optăm fie pentru completarea art. 9 cu alineatul propus, fie menținerea normei în redacția actuală.

De asemenea, a se revizui argumentele din Nota informativă la acest aspect din motivul lipsei de relevanță.

II. Referitor la modificările Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77, art. 113), cu modificările ulterioare.

Considerăm oportună efectuarea unor modificări la art. 22 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, și solicităm excluderea sintagmei „și de la Serviciul de Informații și Securitate” din conținutul primei propoziții.

În context, după prima propoziție, urmează a fi inclus textul: „După înscrierea în Registrul, Consiliul Superior al Procurorilor solicită de la Serviciul de Informații și Securitate efectuarea verificării privind lipsa sau existența factorilor de risc și emiterea avizului consultativ, în conformitate cu prevederile Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice”.

În susținerea propunerii înaintate, menționăm că potrivit art. 2 din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, „Procurorul este persoana cu funcție de demnitate publică care exercită atribuțiile Procuraturii...”.

Subsidiar, potrivit art. 5 lit. a) din Legea nr. 271/2008, „Sînt supuși verificării titularii și candidații la funcțiile de demnitate publică ce se ocupă prin...numire, specificate în Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu excepția candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție:”.

Prin urmare, coroborând normele legale prenotate, se atestă obiectiva necesitate de a supune persoanele înscrise în Registrul verificării în baza Legii nr. 271/2008, nefiind suficientă solicitarea informațiilor privind integritatea profesională a candidatului, or, legea stabilește un mecanism expres, funcțional și care urmează a fi aplicat corespunzător.

III. Privitor la modificările Legii nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 387, art. 789) cu modificările ulterioare.

1. Considerăm relevant ca art. 9 din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției să fie completat cu alin. (1²), cu următorul cuprins:

„(1²) După încheierea etapei de depunere a dosarelor la concurs, Consiliul, privitor la fiecare candidat va solicita:

a) eliberarea certificatului de integritate - de la Autoritatea Națională de Integritate;

b) eliberarea certificatului de cazier privind integritatea profesională - de la Centrul Național Anticorupție, și după caz, de la Serviciul de Informații și Securitate;

c) efectuarea verificării privind lipsa sau existența factorilor de risc și emiterea avizului consultativ, în conformitate cu prevederile Legii nr. 271/2008 privind

verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice - de la Serviciul de Informații și Securitate.”.

Această completare vine să asigure aplicarea mecanismelor stabilite expres de Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, Legea nr. 271/2008, precum și Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în vederea garantării atitudinii active a statului de realizare a acțiunilor necesare pentru ocuparea funcțiilor electivă de către persoane integre, a căror interes sunt compatibile cu interesele funcțiilor publice la care candidează.

2. Considerăm imperios a fi revizuită conceptual a doua propoziție de la art. 9 alin. (2) din lege, or, potrivit acestuia, „*Directorul poate fi demis din funcție în cazurile de încălcare gravă a legislației, de constatare a calificării insuficiente sau a abaterii disciplinare.”.*

Opinăm că în redacția actuală, se creează premise favorabile de demitere a directorului Institutului în baza unor situații nespecificate exhaustiv, care pot fi examinate subiectiv, or, eliberarea din funcție este o sancțiune gravă, care urmează a fi aplicată în baza unei proceduri prevăzute expres și care să acorde persoanei eliberate garanții împotriva unor abuzuri din partea Consiliului.

Prin urmare, nu este evident care sunt „*cazurile de încălcare gravă a legislației*”, lăsând la discreția Consiliului expunerea asupra gravității încălcării, precum și asupra necesității eliberării directorului din funcție pentru cazurile respective. Deci, conchidem că expunerea respectivă este generală și creează premise favorabile de a lua unele decizii de interes și de a promova sau a înlătura persoanele presupus „incomode” aflate la conducerea Institutului.

Inclusiv, adverbul „*poate*” exprimă marjă de subiectivism înaltă la luarea deciziei de demitere a directorului Institutului, urmând a fi examinat inclusiv prin prisma riscurilor de corupție care pot surveni, odată cu acceptarea redacției propuse în proiect.

În același context, conceptul de demitere a directorului în caz de constatare a abaterii disciplinare, în lipsa stabilirii faptelor care sunt considerate abateri disciplinare, precum și a sancțiunilor care urmează a fi aplicate în funcție de gravitatea abaterilor respective, creează riscuri de limitare a independenței directorului Institutului în procesul de realizare a atribuțiilor funcționale.

În redacția propusă, se deduce faptul că directorul Institutului **poate** fi eliberat în cazul constatării a unei abateri disciplinare ușoare, fapt care permite examinarea posibilității eliberării, indiferent de gravitatea acesteia, or necesită a fi respectat principiul proporționalității dintre fapta săvârșită și sancțiunea survenită. Suplimentar, și la acest aspect este relevantă obiecția referitoare la subiectivismul adoptării deciziei de eliberare, or, se lasă la discreția membrilor Consiliului, în lipsa unor criterii clare care să descrie condițiile necesare a fi întrunite pentru a dispune eliberarea.

Totodată, în partea ce vizează constatarea calificării insuficiente a directorului Institutului, considerăm oportună stabilirea expresă a unor criterii clare care urmează a fi luate în considerare la stabilirea calificării respective.

Alexandru MUSTEAȚA

Director

OPINIE JURIDICĂ

la proiectul de modificare a unor acte legislative (Institutul Național al Justiției și statutul judecătorului)

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PUBLICATĂ PE CRJM.ORG

Nr./Data:	51/23 din 24 mai 2024
Destinatari:	Ministerul Justiției, Direcția elaborare acte normative e-mail: daniela.stirbu @justice.gov.md e-mail: secretariat@justice.gov.md
Prezentată de:	Centrul de Resurse Juridice din Moldova (www.crjm.org), persoane de contact: Vladislav GRIBINCEA, Director de Program, e-mail: vladislav.gribincea@crjm.org,

Această opinie se referă la proiectul de Lege cu nr. de ordine 853 publicat pentru coordonare pe 29 aprilie 2024. Conform proiectului, acesta fost elaborat de Ministerul Justiției eficientizării Institutului Național al Justiției (INJ), sporirea atractivității calității de audient a INJ și clarificarea unor prevederi contradictorii privind statutul judecătorului și competența Consiliului Superior al Magistraturii (CSM).

CRJM vine cu recomandări pentru îmbunătățirea proiectului. Principalele noastre recomandări se referă la:

- Clarificarea regulilor cu privire la incompatibilitățile, interdicțiile și restricțiile judecătorilor;
- Mentținerea, la solicitarea CSM/CSP/INJ a verificării candidaților de către SIS;
- Introducerea obligației pentru judecători de a cere perfectarea accesului se secretul de stat;
- Excluderea obligativității delegării judecătorilor la instruire prin intermediul CSM;
- Reducerea de la 5 la 3 a numărului de judecători din completul care va examina contestațiile împotriva hotărârilor CSM;
- Introducerea unei note minime eliminatorii mai mari pentru admiterea la INJ;
- Renunțarea la 2 comisii de admitere și, eventual, crearea a două comisii cu un număr mai mic de membri la absolvirea INJ;
- Păstrarea evaluării psihologice la INJ;
- Renunțarea la majoritatea modificărilor care schimbă procedura și consecințele înscrierii absolvenților INJ în registrele candidaților pentru funcția de judecător/procuror

Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări.

Digitally signed by Chirtoacă Ilie
Date: 2024.05.24 12:57:09 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Nr. modificări	Textul existent în proiectul votat în prima lectură	Modificări propuse de CRJM <i>(formulările în legătură cu care se propune eliminarea au fost tăiate cu o linie, iar textul care se propune a fi adăugat este subliniat)</i>	Argumente/Comentarii
Legea cu privire la statutul judecătorului			
		<p>Articolul 8 va avea următorul conținut:</p> <p>„Articolul 8. Restricțiile judecătorului</p> <p>(1) Funcția de judecător este incompatibilă cu:</p> <p>a) orice altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice, de creație și în organele colegiale din cadrul autorităților sau instituțiilor publice;</p> <p>b) mandatul de deputat în Parlament sau de consilier în autoritatea administrației publice locale;</p> <p>c) activitatea de întreprinzător;</p> <p>d) calitatea de membru al organului de conducere al unei organizații comerciale.</p> <p>(2) Judecătorul care a fost ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova, de deputat în Parlament, consilier în autoritatea administrației publice locale sau a fost numit membru al Guvernului, în termen de 30 de zile de la data validării/acceptării mandatului, depune cerere de demisie în condițiile art.26. În cazul în care judecătorul nu depune</p>	<p>Această modificare este imperios necesară pentru a soluționa problemele apărute în practică. Modificarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exclude prevederea care a dus la condamnarea a CEDO în cauza Manole c. Moldovei; - clarifică regulile cu privire la comunicarea <i>ex parte</i> și introduce o procedură eficientă de a recuza judecătorul (procedura existentă în prezent nu generează efecte practice); - exclude unele prevederi desuete din art. 8; - introduce interdicția comportamentului care ar putea fi perceput ca corupțional.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

		<p>cerere de demisie, după expirarea termenului de 30 de zile acesta este eliberat de drept din funcția de judecător.</p> <p>(3) Judecătorului îi este interzis:</p> <p>a) să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, cu excepția situațiilor stabilite în Codul de etică al judecătorului;</p> <p>b) să fie membru al unui partid politic sau să desfășoare orice activitate cu caracter politic, inclusiv pe perioada suspendării sau detașării din funcție;</p> <p>c) până la pronunțarea hotărârii judecătorești, să se pronunțe public asupra soluției în cauzele aflate în procedura sa;</p> <p>d) ca comportamentul său să trezească dubii cu privire la integritatea sa.</p> <p>(4) Judecătorul nu este în drept să comunice cu alte persoane despre examinarea dosarului aflat în procedura judecătorului în alt mod decât cel prevăzut de regulile de procedură. Comunicarea este interzisă din momentul de înregistrare a dosarului în instanța de judecată și până la emiterea hotărâii irevocabile privind dosarul. Orice comunicare sau încercare de astfel de comunicare este în mod obligatoriu adusă la cunoștința părților la proces cel târziu la următoarea ședință de judecată.”</p>	
2	În articolul 9 alin. (8) cuvintele „și de la Serviciul de Informații și Securitate” se exclud în ambele cazuri, iar cuvintele „oferindu-i-se posibilitatea să își prezinte	Nu susținem această modificare	Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2017 nu interzice verificarea judecătorilor de către SIS. Ea interzice doar demiterea obligatorie a judecătorilor dacă avizul SIS este

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	poziția pe marginea acestora” se substituie cu cuvintele „. Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare.”		negativ. Legea a fost deja modificată și judecătorii nu mai pot fi demși în baza avizelor SIS. Legislația nu interzice SIS prezentarea avizului cu privire la judecători la solicitarea organelor de autoadministrare a judecătorilor, care nu au caracter obligatoriu. Asemenea verificări există în majoritatea statelor și reprezintă o măsură menită să asigure integritatea etică a judecătorilor, despre care CNA nu poate informa CSM. Legea prevede și garanții împotriva abuzului SIS și pentru a garanta independența justiției. Persoana poate face cunoștință cu informația prezentată de SIS, ceea ce îi permite să combată poziția SIS în fața CSM.
		Articolul 15 alin. (1) se completează cu lit. d ²) cu următorul cuprins: „d ²) să solicite perfectarea dreptului de acces la secretul de stat;”	Pentru a soluționa problema blocajelor în examinarea cauzelor ce constituie secret de stat, propunem introducerea acestei obligații, care se referă doar la solicitarea și îndeplinirea tuturor formalităților pentru a perfectă accesul la secretul de stat. Respingerea cererii nu reprezintă temei pentru eliberare din funcție a judecătorului.
4	La articolul 25: alineatul (1) se completează cu litera j ¹) cu următorul cuprins: „j ¹) refuzului nemotivat al judecătorului de a-și verifica starea de sănătate”;	La articolul 25: alineatul (1) se completează cu litera j ¹) cu următorul cuprins: „j ¹) refuzului nemotivat al judecătorului de a-și verifica starea de sănătate”; „j ¹) refuzului judecătorului de a-și verifica starea de sănătate după mai mult de 5 ani de la obținerea certificatului menționat la art. 6 ¹ alin. (5);	litera j ¹) a fost ajustată pentru a corespunde mai exact sensului dorit de ministerul justiției. Eliberarea va putea fi efectuată doar după expirarea a 5 ani de la obținerea certificatului medical precedent.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

		„j ²⁾) refuzul judecătorului de a perfecta dreptului de acces la secretul de stat;”	Propunem introducerea literei j ²⁾) ca o consecință a introducerii obligației judecătorului de a solicita perfectarea accesului la secret de stat.
4	La articolul 25: alineatul (2) se completează cu textul „Judecătorul se consideră eliberat din funcție din data indicată în cererea de demisie, dacă aceasta este acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii, din data indicată în hotărârea de eliberare din funcție sau, după caz, din data atingerii plafonului de vîrstă.”	„Judecătorul se consideră eliberat din funcție la data atingerii plafonului de vîrstă sau la data indicată în hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii.”	Reglementarea în versiunea propusă de Minister nu este suficient de clară, deoarece operează cu câteva alternative care se pot suprapune. Propunem ca eliberarea din funcție să producă efecte din dată indicată în hotărârea CSM sau la atingerea plafonului de vîrstă.
Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii			
1	La articolul 4 alineatul (2) litera c ²⁾ , după textul „deleagă judecători” se introduc cuvintele „și inspectori-judecători”	Articolul 4 alineatul (2) litera c ²⁾ se exclude	Propunem excluderea obligației de delegare a judecătorilor prin intermediul CSM. Această procedură este greoaie și consumă nejustificat eforturile CSM. Participarea la seminare va fi decisă de judecător însăși, după coordonarea cu președintele instanței de judecată. Dacă el va abuza de acest drept, afectând activitatea instanței sau desfășurarea proceselor, aceasta ar putea reprezenta o abatere disciplinară. Aceeși regulă se va aplica și față de judecătorii-inspectorii. Recomandăm ca o procedură similară să fie introdusă și în Legea cu privire la procuratură.
3	Articolul 15 se completează cu alineatul (2 ¹⁾) cu următorul cuprins:	Nu susținem această modificare	Procedura propusă este foarte greu de realizat în practică și nu este necesară. Lipsa temporară a unui membru al CSM nu afectează cvorumul CSM. Pe de altă

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

	„(2 ¹) În cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sau în cazul absenței motivate a acestuia de la serviciu, timp de mai mult de 1 lună, în perioada respectivă mandatul acestuia va fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 3 alin. (4).”.		parte, implicarea unui membru supleant pentru o perioadă scurtă de timp nu este foarte eficientă. Această prevedere se va putea aplica doar față de judecători. Suspendarea judecătorului pentru o perioadă scurtă de timp este greu de justificat. Venirea acestora temporar în CSM presupune suspendarea judecătorului din funcție și redistribuirea dosarelor pe care acesta le are în procedură, îngreunând activitatea instanței în care activează și examinarea cauzelor.
4	Articolul 20 la alineatul (3 ²) cuvintele „încetarea calității de membru sau, după caz,” se exclud;	Articolul 20 alin. (3 ²) va avea următorul conținut: „(3 ²) Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați la Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după încetarea calității de membru sau, după caz, expirarea termenului pentru care a fost detașat.”	Norma propusă de minister creează premisa pentru demisia membrului CSM înainte de termen și participarea imediată la concursuri. Acest lucru știrbește din scopul inițial al proiectului—prevenirea conflictelor de interese. Noi propunem în schimb excluderea acestei interdicții pentru judecătorii detașați la INJ, deoarece în acest caz conflict de interese nu poate exista.
		La articolul 25 alin. (2) cifra „5” se substituie cu cifra „3”	Propunem ca contestațiile împotriva hotărârilor CSM să fie examinate de un complet din 3 judecători, nu de 5. Această modificare este introdusă în contextul reformei CSJ din anul 2023. Completele la CSJ de regulă vor fi constituite din 3 judecători, iar impunerea prin lege a obligației de a constitui și complete din 5 judecători

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			afectează organizarea internă a curții și reduce impactul sistemului de distribuire aleatorie a dosarelor.
Legea privind Institutul Național al Justiției			
3	La articolul 9, alineatul (1 ¹) la litera a), cuvintele „ administrație publică sau management ori echivalentul acesteia” se exclud;	Nu susținem această modificare	Prin această modificare, poate deveni Director al INJ doar persoana care are studii juridice. Având în vedere atribuțiile directorului institutului, care sunt în principal de administrare a unei entități juridice, această modificare este greu de înțeles. Deținerea studiilor juridice mereu va constitui un avantaj, însă introducerea studiilor juridice ca condiție obligatorie ar putea fi măsură excesivă, care limitează și mai mult numărul și așa redus al potențialilor candidați care ar putea administra cu brio INJ.
3	La articolul 9, alineatul (2) după cuvântul „disciplinare” se completează cu cuvântul „repetate.”.	Nu susținem această modificare	Chiar și o abatere disciplinară gravă ar putea fi suficientă pentru demiterea directorului INJ. De exemplu, menținerea în funcția de director a unei persoane care a hărțuit o singură dată un audient al institutului, sau a avut un discurs extremist, va afecta nejustificat imaginea INJ și nimic altceva decât demiterea nu ar fi suficient. În lege deja există garanții împotriva demiterii abuzive a acestuia, cum ar fi necesitatea unei decizii colegiale și recursul judiciar. Mai mult, directorul INJ deține funcții manageriale și ar putea să nu dețină garanțiile unui magistrat pentru a fi înlăturat din funcție. Mai mult chiar, chiar și magistratul poate fi eliberat din funcție pentru o singură abatere disciplinară.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

		Articolul 9 alineatul (3) se exclude	Această normă contravine art. 10 alineatul (3)
		Articolul 11 se completează cu un nou alineat, cu următorul conținut: (5 ¹) Nu poate fi formator al Institutului persoana care a plecat benevol din sistemul judecătoresc sau procuratură în ajutorul evaluării externe, sau plecarea subită a căruia a avut drept consecință perturbarea gravă sau blocarea activității instituției în care a activat.	Recomandăm completarea legii cu această prevedere pentru a asigura că persoanele care au ales să nu treacă testul integrității, sau care au contribuit la blocajele instituționale să nu poate fi formatori la INJ. În contextul Republicii Moldova, această măsură este proporțională. Nu există un drept legal de a fi formator la INJ, iar în scopul asigurării bunei reputații a INJ, asemenea măsuri pot fi introduse.
4	La articolul 16 alineatul (1 ¹) va avea următorul cuprins: „(1 ¹) Comisiile pentru examenele de admitere sunt create pe perioada desfășurării concursului. Fiecare comisie de admitere este formată din 7 membri și 3 membri supleanți, dintre care doi judecători și un judecător supleant desemnați de Consiliul Superior al Magistraturii, doi procurori și un procuror supleant desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor, precum și trei membri și un membru supleant numiți din rândul profesorilor universitari care dețin titlul de doctor în drept sau unul superior acestuia din domeniile de drept ale disciplinelor incluse în probele de concurs. Profesorii universitari sunt selectați de către Consiliu.”	Nu putem susține crearea a două comisii de admitere	Examenele de admitere nu sunt atât de complicate pentru a justifica verificarea răspunsurilor de către 2 comisii. O singură comisie este suficient și va asigura o celeritate mai bună a procesului de admitere. În schimb, ar putea fi analizată crearea a 2 comisii de absolvire. Recomandăm ca acestea să fie compuse din cel mult 5 membri fiecare. Reducerea numărului de membri va permite identificarea mai ușoară a membrilor (având în vedere criza acută de specialiști). Pe de altă parte, un număr sporit de membri de regulă scade implicarea membrilor în proces. De asemenea, recomandăm renunțarea la membrii supleanți. Atragerea supleanților este un proces foarte greoi, care doar tergiversează examenul. Chiar și 3 sau 4 examinatori ar putea fi suficienți pentru a evalua adecvat cunoștințele unei persoane.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

5	<p>5. Articolul 17: alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Comisiile de admitere evaluează răspunsurile candidatului în cadrul probei orale, potrivit specializării acestora. Nota probei orale este formată din media notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 5 (cinci) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.”;</p>	<p>alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Nota probei orale este formată din <u>mediana</u> notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 8 (<u>opt</u>) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.”;</p>	<p>Recomandăm calcularea mediane și nu a mediei. Aceasta va reduce riscurile de manipulare a rezultatelor. De asemenea, recomandăm ca nota minimă de promovare să fie de 8, nu de 5. Menționarea în lege a notei de promovare 5 transmite un semnal, în contextul Moldovei, că la INJ își poate face studiile oricine. Suntem conștienți de numărul redus de candidați. Totuși, este mai bine de a înmatricula la INJ persoane mai puține, însă cu potențial, decât persoane care în final se pot adeveri că nu pot corespunde în mod evident criteriilor de profesionalism (nota minimă 8.00 la absolvire).</p>
7.	<p>La articolul 19 alineatul (1), cuvintele „este obligată” se substituie cu cuvintele „ depune o declarație prin care se obligă”.</p>	<p>Nu susținem această modificare</p>	<p>Nu este clar ce problemă soluționează această modificare. De fapt, această modificare complică procedura de înscriere a absolvenților în Registrul candidaților. Legea actuală impune prin sine o obligație pentru absolventul INJ să se înscrie în registrul candidaților. Modificarea propusă îl obligă doar să depună o declarație în acest sens. Atât timp cât există o obligație legală a candidatului de a se înscrie în registru, depunerea unei declarații este ilică</p>
8	<p>Articolul 25 alineatul (2) litera d), se abrogă;</p>	<p>Nu susținem această modificare</p>	<p>Ultimele modificări la Legea INJ stabilesc că în cadrul examenului de absolvire nu mai sunt verificate cunoștințele, cu abilitățile practice. Examenul de absolvire trebuie să ofere o imagine fidelă în ce măsură</p>

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

			candidatul corespunde profilului ideal de judecător sau procuror. Prin urmare, la INJ trebuie verificate toate calitățile profesionale necesare pentru exercitarea eficientă a profesiei de judecător și procuror, inclusiv calitățile personale (ex. rezistența la stres, organizarea lucrului, comunicarea cu părțile, etc). Aceste calități nu sunt ușor de evaluat, însă ele trebuie evaluate, pentru a ușura ulterior lucrul colegiilor și a CSP/CSP.
9	Articolul 26 alineatul (2 ¹) se abrogă	Nu susținem această modificare	Modificarea propusă exclude evaluarea psihologică a participanților la examen. Această evaluare ar putea fi foarte valoroasă pentru orice angajare, în special cea din justiție, în care calitățile personale sunt extrem de importante. În Italia, spre exemplu, incompatibilitatea psihologică este principalul motiv de descalificare a candidaților la funcția de magistrat. Folosirea testării psihologice la selectarea judecătorilor CSI este o confirmare în plus a necesității acestei verificări. Proiectul nu prevede nicio justificare pentru excluderea evaluării psihologice.
10	La articolul 27 alineatul (2) în final se completează cu propoziția „La calcularea acestui termen se ține cont de circumstanțele obiective, ce nu pot fi imputate absolventului.”	(2) Dacă nu își onorează obligația prevăzută la alin.(1), nu participă la concurs, refuză a doua oară să accepte funcția care îi revine în urma concursului său activează în funcția de judecător sau procuror mai puțin de 3 ani, absolventul Institutului este obligat să restituie bursa primită pe perioada formării inițiale. De asemenea, absolventul este exclus din registrul pentru suplینirea funcțiilor vacante de	Recomandăm o altă formulare, care excludă interpretările tendențioase și neonorarea obligațiilor de către audienți. De asemenea, a fost menționată expres sancțiunea excluderii din registrul. Deși această consecință rezultă logic din alin. (2) am observat la ultimul interviu că un candidat a contestat excluderea din registrul.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmolldova

		judecător sau procuror. Aceste consecințe nu survin dacă neonorarea obligație nu poate fi imputată absolventului.	Recomandăm menționarea expresă a acestei consecințe în lege.
10	Articolul 27 se completează cu alineatul (2 ¹) cu următorul cuprins: „(2 ¹)Prevederile alin. (1) și (2) nu se aplică absolvenților Institutului, care activează în serviciul public.”	Nu susținem această modificare	Art. 27 se referă la înscrierea absolvenților INJ în registrul candidaților. El introduce obligația absolventului să se înscrie cât mai repede în scopul participării la concurs. Alineatul 2 prevede obligația de a restitui costul studiilor în cazul neonorării acestei obligații. Modificarea propusă introduce o excepție de la obligațiile prevăzute de alin. (1) și (2) pentru absolvenții care activează în serviciul public. Unicul efect al modificării propuse va fi neparticiparea absolvenților la concurs. O asemenea modificare nu poate fi acceptată.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

ASOCIATIA PROCURORILOR PENTRU ORDINE SI DREPTATE

• apod@procuratura.md • MD2001 mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 73 •

Domnului Stanislav COPETCHI
Secretar de stat al Ministerului Justiției

Stimate Domn,

La adresarea Ministerului Justiției nr. 03/4169 din 2 mai 2024, Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) înregistrat cu număr unic 384/MJ/2024.

În context, susținem ca fiind benefice modificările propuse.

Totodată, opinăm asupra faptului că prevederile similare cu acelea din art. II pct. 3 al proiectului (completarea art. 15 din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii cu alin 2¹, care reglementează exercitarea mandatului membrului suspendat al Consiliului Superior al Magistraturii, sau care este absent motivat de la serviciu, timp de o lună, de către membrul supleant) urmează să se regăsească și în Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, aferent exercitării mandatului unui membru suspendat al Consiliului Superior al Procurorilor, sau în cazul absenței motivate de la serviciu al acestuia, timp de o lună.

În această ordine de idei, odată ce regulile de alegere și exercitare a mandatului de membru CSM și CSP sunt reglementate în mod similar, nu există nici o logică de a diferenția modalitatea de exercitare a mandatului de către membri supleanți.

Cu respect,

**Președintele Consiliului de Administrare al
Asociației Procurorilor pentru Ordine și Dreptate**

Iuri LEALIN

Digitally signed by Lealin Iuri
Date: 2024.05.10 08:41:26 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

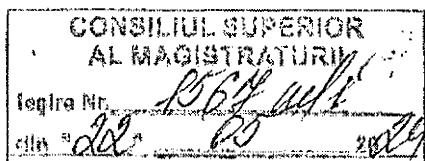

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Republica Moldova, MD-2009, mun. Chișinău, str. M. Eminescu 5
email: secretariat@csim.md, Tel.: /+373 22/ 990 990

la nr. 18-69-4801 din 29.04.2024

CANCELARIA DE STAT

MD-2012, Casa Guvernului, Chișinău
email: cancelaria@gov.md

Consiliul Superior al Magistraturii a examinat demersul Cancelariei de Stat nr. 18-69-4801 cu privire la prezentarea avizului asupra proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) număr unic nr.384/MJ/2024.

Prin urmare, în rezultatul examinării proiectului Consiliul Superior al Magistraturii, în calitate de organ de autoadministrare judecătorească prezintă propunerile sale asupra proiectului de lege sus-menționat.

Anexă: tabel propuneri la proiectul de lege - 6 file.

**Președinte interimar al Consiliului
Superior al Magistraturii**

Sergiu CARAMAN

Conținutul propus al normei juridice	Propuneri	Motivarea
Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului		
<p>Propunerea la Articolul 9 din proiect: la alineatul (8) cuvintele „și de la Serviciul de Informații și Securitate” se exclud în ambele cazuri, iar cuvintele „oferindu-i-se posibilitatea să își prezinte poziția pe marginea acestora” se substituie cu cuvintele”. Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare.”</p>	<p>Se propune de completat ultima propoziție, după cum urmează: „Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare, <u>din momentul recepționării înscrisurilor.</u>”</p>	<p>Această concretizare este necesară pentru claritate.</p>
Legea nr. 147 privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor		
<p>Articolul 3 alin. (4) „ La selecția candidaților la funcția de judecător, media de concurs se calculează după cum urmează: 60% constituie nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției, 20% constituie punctajul acordat de Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor și 20% constituie punctajul acordat de Consiliul Superior al Magistraturii.”</p>	<p>Se propune de modificat după cum urmează: „La selecția candidaților la funcția de judecător, media de concurs se calculează după cum urmează: <u>50%</u> constituie nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției, 20% constituie punctajul acordat de Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor și <u>30%</u> constituie punctajul acordat de Consiliul Superior al Magistraturii.”</p>	<p>Modificarea este necesară pentru a adăuga pondere selecției efectuate de către Consiliul Superior al Magistraturii în raport cu nota acordată de Institutul Național al Justiției.</p>

Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

<p>Articolul 6. Atribuțiile Președintelui Președintele Consiliului Superior al Magistraturii:</p> <p>a) convoacă și prezidează ședințele Consiliului;</p> <p>b) coordonează activitatea Consiliului și repartizează materialele spre examinare, desemnează un raportor pentru prezentarea materialelor examinate;</p> <p>c) reprezintă Consiliul în fața autorităților publice din țară și din străinătate;</p> <p>d) organizează și implementează sistemul de control intern managerial și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune;</p> <p>e) exercită alte atribuții în condițiile legii.</p>	<p>Art.6 Se propune de completat după cum urmează: Emitte dispoziții pe chestiuni ce țin de organizarea activităților judecătorilor și instanțelor de judecată, în perioada dintre ședințele CSM (concedii, deplasări, instruire, ...), care ulterior sunt aprobate la ședința Plenului CSM</p>	<p>Art.6 Aceste competențe sunt exercitate de președintele Consiliului la necesitate.</p>
<p>Articolul 7¹. Inspecția judiciară Alin. (6) Inspecția judiciară are următoarele competențe:</p> <p>c) verifică demersurile care au ca obiect acordul Consiliului Superior al Magistraturii privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului;</p>	<p>Articolul 7¹ Se propune de exclus lit. c)</p>	<p>Articolul 7¹ Aceste prevederi sunt formale și nu au nici un efect. Or, inspectorul este lipsit de posibilitatea de a audia judecătorul vizat în sesizare, fiind impus să transcrie în raport constatările PG. Această procedură împiedică examinarea de</p>

		către CSM a sesizărilor în termenul stabilit de art.23 L.947 (imediat).
<p>Articolul 20. Promovarea la o instanță superioară, transferarea la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară, detașarea, suspendarea, demisia și eliberarea din funcție a judecătorului</p> <p>(2) Transferarea judecătorului la o instanță de același nivel pe un termen limitat se efectuează de către Consiliul Superior al Magistraturii, în condițiile art. 20 din Legea cu privire la statutul judecătorului.</p>	<p>Art.20 Alin.(2) se propune de exclus</p>	<p>Art.20 alin.(2) - transferul pe termen limitat al judecătorului era stabilit prin art.20¹ legea nr.544/95 cu privire la statutul judecătorului, care a fost exclus prin Legea nr.246 din 28.07.2022</p>
<p>(3²) Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rîndul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați la Institutul Național al Justiției și Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după încetarea calității de membru sau, după caz, expirarea termenului pentru care a fost detașat.</p>	<p>Alin. (3²) Se propune o nouă redacție:,, Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rîndul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după încetarea calității de membru sau, după caz, expirarea termenului pentru care a fost detașat.</p>	<p>Alin. (3²) -interzicerea participării la concurs a judecătorilor detașați la INJ și secretariatul CSM este o descurajare pentru judecători de a fi detașați la INJ sau a lucra în secretariatul CSM. Totodată, este disproporționat în raport cu dreptul lor la carieră.</p>

<p>Articolul 25. Contestarea hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii</p> <p>(1) Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate în conformitate cu prevederile Codului administrativ.</p>	<p>Se propune de introdus alin.(1¹) după cum urmează: Operațiunile administrative pot fi contestate doar concomitent cu actul administrativ individual, cu excepția operațiunilor administrative executorii sau îndreptate împotriva unui terț.</p>	<p>Alin.(1¹) aceste prevederi sunt necesare pentru a aduce claritate</p>
<p>Articolul 29. Hotărârile completelor de contestație</p> <p>Alin. (3) Hotărârea privind admiterea contestației este obligatorie pentru inspecția judiciară, care urmează să efectueze cercetarea disciplinară în conformitate cu art.23.</p> <p>Hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei Inspecției judiciare de respingere a sesizării poate fi contestată la Consiliul Superior al Magistraturii.</p>	<p>Art.29 alin.(3) se propune de exclus a 2 propoziție:</p> <p>„Hotărârea privind respingerea contestației împotriva deciziei Inspecției judiciare de respingere a sesizării poate fi contestată la Consiliul Superior al Magistraturii.</p>	<p>Art.29-Scopul Legii nr.178 este de a constata abaterea și a o aplica în termen rezonabil. Introducerea procedurii de contestare a hotărârilor completelor de contestații prin care se resping contestațiile, duce la tergiversarea examinării procedurilor, iar în final procedura își va pierde efectul, ori va expira termenul de aplicare a sancțiunii. La moment sunt înregistrate aproximativ 70 de contestații, (numărul se află în permanentă creștere, pe motiv că CSM nu sa putut întruni din lipsă de componență), care urmează a fi examinate de către Plenul CSM, hotărârile Consiliului fiind cu drept de contestare la CSJ. Respectiv se va majora considerabil volumul de lucru la CSM și la CSJ.</p>
<p>Articolul 28 (1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt salarizați în condițiile</p>	<p>Art. 28 se propune de modificat :</p>	<p>Art. 28 – salarizarea în baza legii speciale ar exclude implicarea</p>

și în modul stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.	Judecătorii instanțelor judecătorești sînt salarizați în baza legii speciale de salarizare a judecătorilor.	celorlalte puteri de stat la stabilirea salariilor judecătorilor, iar în final ar fortifica independența justiției.
Art. 31 – garanțiile judecătorilor	De introdus dispoziția cu privire la rambursarea cheltuielilor pentru transport, ori chirie, pentru judecătorii care circulă din Chișinău în raion.	
Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției		
Propunerea din proiect la Articolul 17 alin (2) „Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Comisiile de admitere evaluează răspunsurile candidatului în cadrul probei orale, potrivit specializării acestora. Nota probei orale este formată din media notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 5 (cinci) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.”	Se propune de modificat următorul enunț : „Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum <u>nota 7 (șapte)</u> la fiecare din ele.”	Considerăm prea mică nota pentru a se considera promovat. Mai mult ca atât, coraportat cu art. 18 alin. (6) a aceleiași legi, nota 5 este prea mică.
Articolul 27 alin. (1) „Absolventul Institutului, în termen de 30 de zile de la <u>solicitare</u> , este obligat să depună dosarul	Se propune de modificat, după cum urmează:	Această modificare este necesară pentru claritate.

<p>pentru înscrierea în registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror.”</p>	<p>„Absolventul Institutului, în termen de 30 de zile de la eliberarea atestatului de absolvire, este obligat să depună dosarul pentru înscrierea în Registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror.”</p>	
<p>Articolul 27 .</p>	<p>Se propune de adăugat alin. 2², după cum urmează: „După restituirea bursei achitate pe perioada formării inițiale, candidatul are dreptul să participe la concursurile organizate de către Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor.”</p>	<p>Această modificare este necesară pentru claritate.</p>

HOTĂRÂREA nr.1-150/2024
privind examinarea proiectului legii pentru modificarea
unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și
Institutul Național al Justiției)

21 mai 2024

municipiul Chișinău

Examinând proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*), audiind informația prezentată de către Eduard Panea, Consiliul Superior al Procurorilor –

C O N S T A T Ă :

Pe rolul Consiliului Superior al Procurorilor se află, pentru examinare, demersul secretarului general adjunct al Guvernului, Roman Cazan, prin care s-a solicitat viziunea instituțională aferentă proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*).

Potrivit demersului de avizare, în ședința secretarilor generali din data de 29.04.2024, secretarul de stat al Ministerului Justiției, Stanislav Copețchi, a prezentat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative, înregistrat cu numărul unic 384/MJ/2024, solicitând anunțarea proiectului de referință spre avizare și remiterea către autoritățile interesate în vederea expunerii punctului de vedere prin prisma competențelor instituționale.

Din nota de fundamentare se atestă că proiectul de lege, care constituie obiectul prezentei hotărâri, este elaborat de Ministerul Justiției în vederea implementării acțiunii 3.2.2 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025, aprobat prin Legea nr.211/2021.

În context, această acțiune are drept scop eficientizarea unui șir de aspecte administrative aferente activității Institutului Național al Justiției, ce vor contribui la consolidarea capacităților și competențelor audiențelor Institutului, or formarea judecătorilor și procurorilor constituie un element cheie pentru asigurarea unui sistem judiciar independent și profesionist.

Analizând prevederile proiectului de lege în speță, se reține intenția autorului de modificare a Legii nr.544/1994 cu privire la statutul judecătorului prin excluderea dreptului Consiliului Superior al Magistraturii de a solicita Serviciului de Informații și Securitate informații privind candidații la funcția de judecător și judecătoria în funcție.

Pe această dimensiune, menționăm că aceeași optică este reglementată și în privința candidaților la funcția de procuror, astfel încât potrivit art.22 alin.(3) din Legea nr.3/2016, după înscrierea în Registru, Consiliul Superior al Procurorilor solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidat, iar de la Centrul Național Anticorupție și de la Serviciul de Informații și Securitate – informații privind integritatea profesională a candidatului. O copie a înscrisurilor primite de la Autoritatea Națională de Integritate, Centrul Național Anticorupție și de la Serviciul de Informații și Securitate este transmisă candidatului, oferindu-i-se posibilitatea să își prezinte poziția pe marginea acestora.

Necesitatea operării modificării art.9 alin.(8) din Legea nr.544/1995, astfel după cum propune autorul proiectului, este justificată prin invocarea raționamentelor elucidate în Hotărârea Curții Constituționale nr.32/2017¹.

În cadrul examinării excepției de neconstituționalitate ridicate, Înalta Curte a reținut că prevederile Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice „[...] omite să reglementeze posibilitatea subiecților cărora le este destinată legea, în sarcina cărora au fost instituite obligații și responsabilități, de a contesta separat în justiție avizul SIS, care este susceptibil de a prejudicia un drept sau un interes legitim. Astfel, ca urmare a rezultatului negativ al verificării de către SIS, autoritatea publică declară persoana verificată ca fiind incompatibilă cu funcția și, după caz, dispune eliberarea din funcție sau refuză angajarea în funcția la care candidează [articolul 15 alin.(2), (4) și (5) din Lege].”²

„[...] articolul 15 alin. (2), (4) și (5) din Legea nr.271/2008 nu este problematic doar în ceea ce privește remediul efectiv, ci și din punctul de vedere al caracterului său automat, și anume cel al eliberării „obligatorii” din funcție ca urmare a identificării unui „*factor de risc*”.”

Adițional, instanța de jurisdicție constituțională a constatat că „107. ...evaluarea îndeplinirii cerințelor de încadrare și a respectării restricțiilor stabilite de lege de către angajați sau candidați ține de competența entităților publice în care aceștia activează sau urmează să fie angajați, fiind o atribuție improprie Serviciului de Informații și Securitate. Principiul separației puterilor în stat derivă din principiul bunei-administrații. Legătura dintre aceste două principii este indisolubilă.

108. În acest sens, odată ce SIS dobândește competența verificării modului de respectare de către agenții publici angajați în cadrul instanțelor judecătorești, de exemplu, a cerințelor de încadrare și a restricțiilor stabilite de lege, sunt create premisele încălcării celor două principii sus-menționate. De asemenea, intervenția unui organism care nu face parte din puterea judecătorească în problemele strict administrative ale unui organism din puterea judecătorească este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației puterilor și al bunei-administrații.”

Mai mult, Curtea a menționat că „110. Având în vedere consecințele juridice ale avizului organului de verificare, există riscuri ca acesta să fie utilizat ca o „armă politică” împotriva judecătorilor [a se vedea *mutatis mutandis* Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru cooperare din cadrul Direcției generale pentru drepturile omului și pentru afacerile juridice a Consiliului Europei privind Legea care modifică anumite texte legislative ale Ucrainei ce se referă la preîntâmpinarea exercitării abuzive a dreptului de atac în apel, aviz adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 84-a ședințe plenare (Veneția, 15-16 octombrie 2010, CDL-AD(2010)029), §45]. Or, în baza verificărilor Serviciului de Informații și Securitate ar putea să fie demise persoanele „incomode” din punct de vedere politic sau cele „nedocile”.”

În lumina celor expuse, Curtea a reținut că prevederile contestate permit intervenția discreționară și necontrolată a unui organ din afara puterii judecătorești în activitatea justiției, fapt inadmisibil și contrar Constituției. Astfel, intervenția SIS în cariera judecătorilor este a fortiori în contradicție directă cu articolele 6 și 116 alin. (1) din Constituție.

¹privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice (*verificarea judecătorilor de către Serviciul de Informații și Securitate*) (sesizarea nr. 115g/2017)

² Idem §§98, 101

Retorica constantă a Consiliului Superior al Procurorilor aferentă statutului procurorilor se bazează pe raționamentul că mandatul judecătorilor și cel al procurorilor este prevăzut nemijlocit în Constituție, fiind, astfel, garanția independenței autorității judecătorești.

În acest registru contextual, este importantă reiterarea viziunii, potrivit căreia mecanismele europene au subliniat că tocmai **caracterul apropiat și complementar al misiunilor judecătorilor și procurorilor, creează cerințe și garanții similare** în ceea ce privește statutul și condițiile desfășurării serviciului³.

Respectiv, orice abordare, reglementare sau modificare a statutului acestor categorii profesionale trebuie să țină cont de standardele fundamentale privind independența și imparțialitatea activității lor, astfel după cum a fost definită inclusiv de standardele legale internaționale.

Pe cale de consecință, ținând cont de circumstanțele de drept expuse *supra*, Consiliul Superior al Procurorilor consemnează despre necesitatea revizuirii oportunității verificărilor efectuate de Serviciul de Informații și Securitate în privința candidaților la funcția de procuror, după înscrierea acestora în Registrul candidaților, în contextul în care asemenea verificări în privința candidaților la funcția de judecător și judecătorilor în funcție, se abrogă.

În partea ce vizează propunerea de *lege ferenda* de modificare a Legii nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției prin completarea cu art.32¹, notăm că în lumina standardelor de independență și inviolabilitate ale funcției de procuror, aplicabile *mutatis mutandis* inspectorilor din Inspekția procurorilor⁴, formarea profesională continuă adecvată a inspectorilor reprezintă una dintre garanțiile fundamentale ale independenței și imparțialității în exercitarea funcției.

În acest sens este relevantă Recomandarea Rec(2000)19 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre ale Consiliului Europei privind rolul Procuraturii în sistemul de justiție penală, adoptată de către Comitetul Miniștrilor la 6 octombrie 2000, care potrivit pct.7 stabilește că *instruirea (inițială și continuă) constituie nu doar o obligațiune, dar și un drept pentru membrii Procuraturii. Prin urmare, Statele trebuie să adopte toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura membrilor Procuraturii o instruire adecvată, atât până la intrarea lor în funcție, precum și pe parcursul exercitării ei. S-ar cuveni, în special, ca ei, conform legii, să fie informați despre:*

- a. *principiile și exigențele etice inerente funcțiilor lor;*
- b. *protecția garantată de Constituție și de lege suspectilor, victimelor și martorilor;*
- c. *drepturile omului și libertățile care sunt definite de Convenția pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, în special despre drepturile enunțate în articolele 5 și 6 ale acestei Convenții;*
- d. *teoria și practica organizării muncii, gestiunea și resursele umane într-un context judiciar;*
- e. *mecanismele și elementele care pot contribui la asigurarea coerenței activităților lor.*

În afară de aceasta, Statele trebuie să adopte toate măsurile utile care permit o instruire de calitate în problemele sau domeniile specifice impuse de realitate, ținând cont, în special, de caracteristicile și evoluția criminalității, precum și în domeniile

³ Avizul nr.9(2014) al CCPE "Carta de la Roma", pct.53 din nota explicativă; Avizul CCPE nr.13(2018) „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor” pct.14.

⁴ art.89¹ alin.(8) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură

cooperării internaționale în materie penală.

Soluția propusă prin prezentul proiect de lege vine să remedieze omisiunea reglementării posibilității instruirii inspectorilor din Inspekția procurorilor pe platforma Institutului Național al Justiției, în calitate de beneficiari direcți ai formării profesionale continue organizate de această instituție publică specializată în formarea profesională a persoanelor cu activitate în sectorul justiției.

Din interpretarea sistemică a prevederilor art.32-34 din Legea nr.152/2006, rezultă că inspectorii- judecători și inspectorii din Inspekția procurorilor urmează a fi anorați categoriei „alte persoane care activează în sectorul justiției”, pentru a putea beneficia de instruirile continue pe platforma Institutului Național al Justiției.

Potrivit statelor de personal ale Inspekției judiciare și ale Inspekției procurorilor se presupune mărirea listei beneficiarilor la Institutul Național al Justiției cu 7 inspectorii- judecători și, respectiv, cu 9 inspectorii din Inspekția procurorilor, în total 16 persoane, ceea ce nu pare a fi o sarcină împovărătoare pentru bugetul Institutului Național al Justiției.

Totodată, considerăm judicioasă revizuirea volumului de ore alocat instruirii inspectorilor, or 24 de ore anual stabilite pentru participare la programe de formare continuă este insuficient pentru asigurarea sporirii capacităților profesionale ale inspectorilor.

Având în vedere rolul Inspekției procurorilor și statutul inspectorilor, aceștia făcând parte din categoria persoanelor cu demnitate publică, asemeni procurorilor, iar ultimii participă, cel puțin 40 de ore anual, la programe de formare profesională continuă organizate de Institutul Național al Justiției⁵, ar fi oportună stabilirea, cel puțin, aceluiași număr de ore și în cazul instruirii pentru inspectorii.

Pentru comparație, din coroborarea normelor din art.22 alin.(1) lit.h) și 37 alin.3) lit.d) din Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, se deduce obligația funcționarului public de a participa la activitățile de formare și dezvoltare profesională continuă, cu o durată de cel puțin 40 de ore anual.

Complementar, din analiza amendamentelor propuse la Legea nr.152/2006, se sesizează intenția autorului de excludere a evaluării efectuate de către psiholog a audiențelor Institutului, în cadrul examenului de absolvire a cursurilor de formare inițială, în contextul în care această testare a fost introdusă prin Legea nr.2/2024 (în vigoare din 13.02.2024), fără a fi aplicată în practică și în lipsa unor raționamente juridice care ar fundamenta soluția propusă de autor.

În registrul contextual al modificărilor propuse pentru Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, Consiliul Superior al Procurorilor semnalizează despre neconcordanța cadrului normativ în partea ce se referă la verificarea specializată realizată de către Autoritatea Națională a Integrității în privința candidaților la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă.⁶

In concreto, în scopul respectării exigențelor inerente unui proces de selecție obiectiv și în temeiul prevederilor stabilite de art.22 alin.(3) din Legea nr.3/2016 (*modificat prin Legea nr.2/2024, în vigoare din 13.02.2024*), Consiliul Superior al Procurorilor solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea, dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidații la funcția de procuror, iar de la celelalte autorități de resort – informații pe domenii de competență.

⁵ art.32 alin.(3) din Legea nr.3/2016

⁶ Prin demersul nr.5/1-01d/24-819 din 16.04.2024 pe problema vizată a fost sensibilizat Ministerul Justiției

Însă, exercițiul de verificare în speță nu poate fi realizat la modul practic de Autoritatea Națională de Integritate, deoarece candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale. În sensul art.3 din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, subiecții declarării averii și intereselor personale sunt stabiliți exhaustiv, iar candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă nu se regăsesc în lista instituită de legiuitor.

Pe cale de consecință, lipsa unei soluții juridice pentru remedierea carenței normative ce vizează verificarea declarațiilor de avere și interese personale ale candidaților la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă, este în măsură să afecteze derularea procedurilor de selecție realizate de Consiliul Superior al Procurorilor.

Într-o altă ordine de idei, se constată un vid normativ referitor la situația juridică a persoanelor – absolvenților ai Institutului Național al Justiției și a celor ce candidează la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă, care nu au obținut media generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau nota medie la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire suficientă pentru a putea fi înscrși în Registrul candidaților.

În contextul prevederilor normative în prezent, legiuitorul stabilind o condiție suplimentară pentru candidatul la funcția de procuror pentru înscrierea în Registru, a omis reglementarea, per ansamblu, din perspectivă juridică a situației persoanelor în speță, în condițiile în care previzibilitatea normei juridice o cere. Prin urmare, este necesară analiza profundă a problemei invocate și identificarea celor mai bune soluții juridice care să reglementeze, într-un mod clar și previzibil, consecințele obținerii unei medii generale de absolvire a Institutului Național al Justiției insuficiente sau sub pragul celei stabilite expres în art.20 alin.(1) lit.e¹) din Legea nr.3/2016.

Pe această dimensiune. Consiliul Superior al Procurorilor exprimă deschiderea de a participa activ la discuțiile, în cadrul grupurilor de lucru, în vederea identificării soluțiilor juridice optime pentru situația descrisă, considerând că prin implicare proactivă a tuturor părților interesate, rezultatele de îmbunătățire a cadrului normativ vor fi în măsură să sprijine demersul de consolidare a încrederii societății.

Adițional, pentru îmbunătățirea textului proiectului de lege examinat sub aspect tehnico-redacțional, înaintăm la art.V (*Legea nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției*) următoarele propuneri:

- în pct.1, la art.2 substituirea referinței la alin.(2) cu cea pentru alin.(1), or completarea propusă se circumscrie alineatului în speță.

- în pct.3, la art.9, alin.(1¹), reformularea redacției lit.d) „*nu are antecedente penale nestinse*” în „*anterior nu i-a fost constatată vinovăția pentru săvârșirea unei infracțiuni*”, din perspectiva noțiunii de antecedente penale și a condițiilor stingerii acestora, stabilite expres în art.110 și, respectiv, 111 din Codul penal, or nu este potrivită accederea în funcția de director al Institutului Național al Justiției a unei persoane cu antecedente penale stinse, în măsura în care *de jure* stingerea antecedentelor penale anulează toate incapacitățile și decăderile din drepturi legate de acestea.

- la art.9 alin.(2¹) concretizarea periodicității efectuării evaluării calificării directorului prin introducerea cuvântului „*ani*”.

- în pct.4, la art.16, alin.(4) corectarea substituirii alin.(1) cu alin.(1¹).

Evaluând din perspectiva competențelor constituționale proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Legă pentru modificarea unor acte normative

(aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției), înregistrat cu numărul unic 384/MJ/2024, Consiliul Superior al Procurorilor susține conceptual necesitatea aprobării acestuia, cu luarea în considerare a recomandărilor expuse în prezenta hotărâre.

Având în vedere argumentele expuse, în temeiul prevederilor art.70 alin.(1) lit.u) art.77 și art.79 din Legea nr.3/2016, pct.4.1, secțiunea VI, lit.e) din Regulamentul Consiliului Superior al Procurorilor, aprobat prin Hotărârea nr.12-225/16 din 14.09.2016, Consiliul Superior al Procurorilor –

HOTĂRĂȘTE:

1. A aviza proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*), înregistrat cu numărul unic 384/MJ/2024, cu prezentarea punctului de vedere astfel după cum a fost formulat în partea descriptivă a prezentei hotărâri.

2. Hotărârea se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor, *www.csp.md*, directoriile *Hotărâri și Transparența*.

3. Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor poate fi contestată la Curtea Supremă de Justiție de orice persoană vătămată într-un drept al său într-un termen de 10 zile lucrătoare de la data la care hotărârea vizată i-a fost comunicată.

**Președinte al Consiliului
Superior al Procurorilor**

Dumitru OBADĂ

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI
DIN REPUBLICA MOLDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, str. S. Lazo, 1
Tel./fax: (+373 22) 23 27 55
inj@inj.gov.md, www.inj.md

NATIONAL INSTITUTE OF JUSTICE
REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2004, Chișinău, 1 Serghei Lazo, St.
Tel./fax: (+373 22) 23 27 55
inj@inj.gov.md, www.inj.md

17.05.2024 nr. 207-INV

Domnului Roman CAZAN,
Secretar general adjunct al Guvernului

Stimate domnule CAZAN,

Cu referire la scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-4801 din 29 aprilie 2024 privind prezentarea avizului asupra proiectului Hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)*, (număr unic 384/MJ/2024), Institutul Național al Justiției Vă expediază, în anexă, avizul emis.

În speranța continuării bunei colaborări, Vă rugăm să primiți expresia înaltei noastre considerațiuni.

Cu respect,

Adrian CERBU,
Director interimar

Anexă: Avizul asupra proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției).

Ex. Ion BOCAN
079987451

A V I Z

asupra proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției),

Institutul Național al Justiției a examinat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției), și comunică susținerea acestuia, cu următoarele propuneri de îmbunătățire a actului normativ.

Potrivit proiectului transmis pentru avizare, se propune modificarea articolului 2 alin. (2) din Legea privind Institutul Național al Justiției, prin includerea inspectorilor (din cadrul Inspecției Judiciare și a Inspecției Procurorilor) în lista beneficiarilor instruirilor realizate de Institut.

Din analiza proiectului Hotărârii Guvernului constatăm că s-a produs o eroare, autorul intenționând să efectueze modificări în articolul 2 alin. (1), dispoziție normativă care reglementează lista beneficiarilor instruirilor realizate de Institutul Național al Justiției.

Prin urmare, considerăm oportun ca în proiectul Hotărârii Guvernului sintagma „*articolul 2 alin. (2)*” să fie înlocuită cu sintagma „*articolul 2 alin. (1)*”.

Autorul proiectului de lege a propus completarea articolului 9 cu alin. (2¹), potrivit căruia „*evaluarea calificării directorului se efectuează o dată la doi, conform regulamentului aprobat de Consiliu*”, însă, la redactarea acestei propuneri s-a omis includerea cuvântului „*ani*” după sintagma „*o dată la doi*”.

Astfel, considerăm că redacția propusă de modificare a articolului 9 alin. (2¹) din Legea nr. 152/2006, propunem ca acest alineat să fie expus în următoarea redacție „*Evaluarea calificării directorului se efectuează o dată la doi ani, conform regulamentului aprobat de Consiliu*”, după care după textul propus de autor.

Prin proiectul actului normativ, autorul a omis să vină cu o soluție pentru înlăturarea contradicțiilor dintre norma art. 9 alin. (3) cu norma art. 10 alin. (3), or, aceste dispoziții legale stabilesc două autorități competente diferite investite cu competența de desemnare a directorului interimar, în cazul în care funcția de director adjunct este vacantă.

Institutul Național al Justiției propune ca autorul proiectului Hotărârii de Guvern să revizuiască redacția actuală a art. 9 alin. (3) și a art. 10 alin. (3) din Legea nr. 152/2006.

Analizând Legea nr. 152/2006, constatăm că art. 15 alin. (2) lit. c) stabilesc că la cererea de participare la concursul de admitere, în mod obligatoriu urmează a fi anexată copia actului ce atestă vechimea în muncă a candidatului.

Alineatul 3 din același articol stabilește că la concursul de admitere sînt acceptați doar candidații care au depus dosarele complete, corespunzătoare condițiilor prevăzute la alin. (2).

Astfel, deducem că dacă persoana nu a anexat actul ce atestă vechimea în muncă, aceasta nu este admisă la concursul de admitere.

Cu toate acestea, prin Legea nr. 228/2022, art. 15 alin. (1) a fost modificat, fiind exclusă propoziția „*Persoanele care solicită admiterea la cursurile de formare inițială a*

candidaților la funcția de judecător trebuie să aibă o vechime în muncă de cel puțin 2 ani în specialitățile juridice”.

Prin urmare, după ce a fost exclusă condiția deținerii vechimii în muncă pentru candidații la funcția de judecător, este necesară excluderea obligației persoanelor care solicită admiterea la cursurile de formare inițială și expunerea literei c) din alineatul (2) a articolului 15 în următoarea redacție: *„c) copia de pe carnetul de muncă (după caz) sau copia actului care atestă vechimea în muncă, în cazul în care candidatul o are”.*

Autorul a propus și modificarea alineatului (4) din art. 16 al Legii nr. 152/2006, propunând substituirea textului „alin. (1¹)” cu textul „alin. (1¹)”. Posibil s-a avut în vedere modificarea alineatului (4) după cum urmează substituirea textului „alin. (1)” cu textul „alin. (1¹)”.

Concomitent, s-a propus ca articolul 18 alin. (1) din Legea nr. 152/2006, să fie modificat prin substituirea textului *„în ziua încheierii acestora”* cu textul *„nu mai târziu de 24 de ore de la încheierea acestora”*. Reiterăm că art. 18 alin. (1) a fost modificat prin Legea nr. 2/2024, iar textul *„în ziua încheierii acestora”* a fost substituit cu textul *„în aceeași zi”*. Corespunzător, considerăm că propunerea de modificare a art. 18 alin. (1) urmează a fi ajustată după cum urmează: la alineatul (1), cuvintele *„în aceeași zi”* se substituie cu cuvintele *„nu mai târziu de 24 de ore de la încheierea acestora”*.

Prin Legea nr. 2/2024, au fost operate mai multe modificări la Legea nr. 152/2006, *inter alia* art. 24 alin. (2) a fost completat cu propoziția *„Stagiile de practică pot fi desfășurate în alte instituții publice, precum și sub îndrumarea unui avocat”*.

Institutul Național al Justiției consideră că această propoziție urmează a fi exclusă, în condițiile în care, absolvenții cursurilor de formare inițială urmează să fie numiți în funcția de judecător sau procuror, urmând să-și desfășoare activitatea în aceste instituții de aplicare a Legii. La fel, urmează a fi exclusă și sintagma *„și avocatul”* din norma art. 24 alin. (3).

Menționăm că perioada stagiului de practică este de șase luni, timp în care viitorii judecători și procurori urmează să-și dezvolte abilitățile necesare activității în instanțe / procuraturi. Astfel, este necesar ca stagiile de practică să se desfășoare doar în instanțe / procuraturi / organe de urmărire penală, pentru a analiza și înțelege specificul activității acestor organe.

Prin Legea nr. 2/2024, art. 28 din Legea nr. 152/2006 a fost expus într-o nouă redacție.

În special, prin această Lege, în sarcina Institutului Național al Justiției a fost impusă obligația de a organiza cursuri de instruire pentru persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă.

Prin proiectul actului normativ supus avizării, au fost propuse unele modificări de natură să înlăture neclaritățile din art. 28.

Cu toate acestea, considerăm că art. 28 alin. (2), (3), (4) urmează a fi modificat și expus într-o nouă redacție, după cum urmează:

(2) Pentru participarea la examen, persoanele specificate la alin. (1) depun la Consiliul Superior al Magistraturii și, respectiv, la Consiliul Superior al Procurorilor cerere de remitere a materialelor Comisiei din cadrul Institutului Național al Justiției în vederea susținerii examenului de capacitate în baza vechimii în funcție. Prevederile art. 15 alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

(3) Timp de cel puțin 30 de zile înainte de examen, persoanele menționate la alin. (1) participă la instruirea organizată pentru ele de către institut. Tematica instruirii este stabilită de către Consiliu INJ.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii său, după caz, de Consiliul Superior al Procurorilor verifică dacă persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă întrunesc condițiile prevăzute la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură și aspectele menționate la art. 16 alin. (2) lit. a¹ din prezenta lege. Persoanele care întrunesc condițiile enunțate, sunt incluse de Comisia pentru examenele de absolvire în lista persoanelor admise la examen.

Reiterăm că redacția anterioară a Legii nr. 152/2006, nu stabilea autoritatea competentă de a examina dosarele persoanelor care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă. Unica prevedere legală este cea de la art. 28 alin. (2) și alin. (4) din Legea nr. 152/2006, care stabilea că cererile și actele se depun la Comisia pentru examenele de absolvire.

Până la 13 februarie 2024, dosarele candidaților la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă erau examinate de Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor, care emiteau hotărâri de remitere a materialelor Comisiei pentru examenele de absolvire.

Până în 2023, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor au emis mai multe hotărâri prin care au remis către Comisia de absolvire a INJ dosarele a mai mulți solicitanți de accedere în funcția de judecător / procuror în baza vechimii în muncă.

Astfel, considerăm oportun de a identifica în redacția art. 28, autoritățile competente de a examina materialele prezentate de persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă și, respectiv, să verifice dacă persoanele întrunesc condițiile stabilite de art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, și anume, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor.

Această propunere este fundamentată pe faptul că persoanele care candidează la funcția de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă, după susținerea examenului, sunt numite în funcție de Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor, fapt expres stabilit de cadrul normativ în vigoare.

Legiuitorul a stabilit în mod expres că în funcția de judecător sau procuror pot fi numite doar persoanele care întrunesc condițiile stabilite de art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, iar întrunirea acestor condiții se face de către autoritatea competentă de a numi în funcție judecătorii sau procurori.

Corespunzător, apreciem că anume Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor urmează să determine, încă la etapa examinării dosarelor persoanelor indicate la art. 28 alin. (1), dacă candidații la funcții de judecător sau procuror în baza vechimii în muncă întrunesc condițiile stabilite de art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură. Or, în fața Comisiei pentru examenele de absolvire urmează să ajungă doar persoanele care întrunesc condițiile legale pentru a fi numite în funcția de judecător sau procuror.

Această propunere va exclude posibilitatea susținerii examenelor de către persoane care nu întrunesc condițiile legale pentru a fi numiți în funcția de judecător sau procuror, inclusiv, va permite economisirea banilor din bugetul Institutului.

Într-o altă ordine de idei, Institutul Național al Justiției propune și operarea modificărilor la art. 20 alin. (3²) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în partea ce se referă la instituirea interdicției judecătorilor detașați la Institutul Național al Justiției de a participa la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară și transferarea la o instanță judecătorească de același nivel.

În acest sens, subliniem că prin Legea nr. 2/2024, articolul 11 a fost completat cu alineatul (7), potrivit căruia față de formatorii care activează în Institut se aplică regulile stabilite în actele normative interne ale Institutului. Volumul de lucru al judecătorilor și al procurorilor care activează în calitate de formatori ai Institutului se reduce de către Consiliul Superior al Magistraturii sau, după caz, de către Consiliul Superior al Procurorilor proporțional implicării în activitatea Institutului.

Potrivit Notei informative la proiectul de Lege, completarea art. 11 cu alin. (7) a fost motivată de autor după cum urmează *„pentru a asigura calitatea procesului de formare inițială și formare continuă, este imperioasă atragerea celor mai buni profesioniști din sistemul judecătoresc în calitate de formatori. Actualmente, Institutul se confruntă cu un deficit de formatori, în special judecători de la Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție, care în calitate de impediment, invocă volumul mare de muncă[...]*”.

Astfel, reținem că legiuitorul a adoptat o normă legală cu scopul de a stimula judecătorii de a participa în calitate de formatori la Institutul Național al Justiției.

Cu regret, legiuitorul a omis să excludă interdicția stabilită la art. 20 alin. (3²) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, iar judecătorii nu-și manifestă interesul în detașare la Institutul Național al Justiției. Interdicția analizată pe lângă faptul că descurajează judecătorii de a se implica plenar în activitățile realizate de Institut, afectează dreptul la carieră al judecătorilor.

Totodată, subliniem că Legea cu privire la Procuratură nu stabilește interdicții în privința procurorilor detașați în cadrul Institutului Național al Justiției, prin ce se promovează un tratament diferențiat al judecătorilor în raport cu procurorii.

În aceste condiții, propunem excluderea sintagmei *„judecătorilor detașați la Institutul Național al Justiției”* din art. 20 alin. (3²) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 24/2356 din 14.06.2024

La nr. 03/5374 din 11.06.2024

Ministerul Justiției
secretariat@justice.gov.md

Prin prezenta, Ministerul Sănătății, a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) cu nr. unic 384/MJ/2024 și vă comunică că susține proiectul cu următoarele propuneri.

Modificările propuse la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 4 din anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nu corespunde cu principiile sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.

Totodată, vă informăm că Guvernul are calitatea de asigurat pentru categoriile vulnerabile ale populației, pentru care cheltuielile aferente asigurării obligatorii de asistență medicală ar fi împovărătoare. În același timp, suma transferurilor din bugetul de stat pentru asigurarea persoanelor neangajate, prevăzute la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, este limitată și includerea unei noi categorii de persoane asigurate de către Guvern va dezechilibra sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

În prezent, persoanele asigurate de către Guvern constituie ponderea majoră de 62,2% din numărul total de persoane asigurate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Concomitent, transferurile cu destinație generală între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru persoanele asigurate de Guvern au însumat în anul 2023 – 6 696,8 mil. lei sau 46% din totalul veniturilor acumulate în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, se constată că cei mai mari beneficiari de resurse ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și, implicit, de servicii medicale acordate în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală sunt categoriile de persoane asigurate de Guvern.

Respectiv, persistă nechitățile la determinarea sumelor alocate din bugetul de stat pentru categoriile de persoane neangajate asigurate de Guvern stabilite în legislație, atât în aspect de volum al mijloacelor transferate către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, cât și referitor la categoriile acoperite. Este vorba de necorelare între prezența în listă și gradul de vulnerabilitate sau capacitate financiară reală a beneficiarilor, precum și între quantumul transferurilor de la bugetul de stat raportate la numărul de persoane asigurate de Guvern și mărimea primelor achitate de alte categorii de beneficiari ai sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.

Concomitent, menționăm că, potrivit art. 131 din Constituția Republicii Moldova, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare, iar potrivit pct.5 din anexa nr.1 la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, în compartimentul notei

informative – fundamentarea economico-financiară, se va indica informația despre impactul economico-financiar, cu indicarea cheltuielilor (bugetare și nebugetare) necesare pentru implementarea prevederilor noului act normativ și, după caz, a veniturilor generate de noile reglementări.

În același timp, conform prevederilor art. 17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetare-fiscale nr. 181/2014, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

Evidențiem că, potrivit art. 6 alin. (3) lit. a¹) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, statutul de persoană asigurată audienților cursurilor de formare inițială se acordă de către asigurător în baza informației prezentate de Institutul Național al Justiției. Prevederea dată a fost introdusă prin Legea nr. 336/2023 pentru modificarea unor acte normative (reglementări privind organizarea sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală), în vederea înlăturării lacunei privind entitatea obligată să prezinte Companiei Naționale de Asigurări în Medicină informația despre audienții cursurilor de formare inițială și a intrat în vigoare la 28 noiembrie 2023.

Având în vedere cele menționate, solicităm excluderea din proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) a modificărilor propuse la art. III și IV din proiect.

Ministru

Digitally signed by Nemerenco Ala
Date: 2024.06.14 12:59:21 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ala NEMERENCO

Ex: Donici Maxim
tel :022268827

str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 22 268 818; e-mail: secretariat@ms.gov.md
www.ms.gov.md

MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL PROTECTION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

str. Vasile Alecsandri 1, MD-2009, mun. Chișinău

Tel. +373 22 804 402, +373 22 804.496; e-mail: secretariat@social.gov.md web: <https://social.gov.md>

13 iunie 2024 nr.19/3115
La nr.03/5374 din 11.06.2024

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat repetat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*) (număr unic 384/MJ/2024) și în limita competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri pe marginea acestuia.

Secretar General

Digitally signed by Iacub Alexandru
Date: 2024.06.14 15:00:20 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandru IACUB

ex. Ion Glavatchi
Tel.022.804.486

COMPANIA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI ÎN MEDICINĂ

MD-2012, mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, 46; tel. 022 780 240, www.cnam.md; e-mail: secretariat@cnam.gov.md

19.06.2024 Nr. 01-02/4392

La nr. 03/5374 din 11.06.2024

**Ministerul Justiției
Cancelaria de Stat**

Cu referire la proiectul hotărârii cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024), prezentat pentru avizare repetată, Compania Națională de Asigurări în Medicină **reiterează** obiecțiile privind modificările propuse la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 4 din anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (art. III și IV ale proiectului de lege), expuse în avizul nr. 01-02/2183 din 07.05.2024.

Suplimentar, atragem atenția că, potrivit art. 9 din Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, „Suma transferurilor din bugetul de stat în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate prevăzute la art. 4 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală se stabilește anual prin legea bugetului de stat, reprezentând suma aprobată a transferurilor din bugetul de stat în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru anul precedent, indexată cu indicele prețurilor de consum pentru anul precedent.”

Astfel, **impactul financiar al modificărilor în cauză asupra fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală va rămâne neacoperit**, iar acest fapt este contrar prevederilor art. 131 din Constituția Republicii Moldova, ce prevede că „Nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”, precum și art. 17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetare-fiscale nr. 181/2014, conform căruia „Pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.”

Având în vedere normele legale menționate *supra* și ținând cont de principiile care stau la baza sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală (egalității, solidarității, obligativității, contributivității), **comunicăm repetat nesusținerea modificărilor propuse la art. III și IV din proiect.**

Anexă: Avizul 01-02/2183 din 07.05.2024 – 3 file

Director general

Ex. Victoria Ciorbă
Tel. 0 22 780 297

Digitally signed by Dodon Ion
Date: 2024.06.19 11:10:42 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ion DODON

COMPANIA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI ÎN MEDICINĂ

MD-2012, mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, 46; tel. 022 780 240, www.cnam.md; e-mail: secretariat@cnam.gov.md

07.05.2024 Nr. 01-02/2183

**Ministerul Justiției
Cancelaria de Stat
Ministerul Sănătății**

Cu referire la proiectul hotărârii cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024), Compania Națională de Asigurări în Medicină, în limitele competenței sale funcționale, comunică următoarele.

Modificările propuse la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și pct. 4 din anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nu cadrează cu principiile sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.

Astfel, conform principiului *obligativității*, asiguratul are, conform legii, obligația de a participa la sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, iar drepturile de asigurări medicale se exercită corelativ cu îndeplinirea obligațiilor. Potrivit *principiului contributivității*, fondurile de asigurări medicale se constituie pe baza primelor de asigurare achitate de către plătitorii stabiliți de legislație, iar în conformitate cu *principiul solidarității*, plătitorii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achită contribuțiile respective în funcție de venit.

Semnalăm că Guvernul are calitatea de asigurat pentru categoriile vulnerabile ale populației, pentru care cheltuielile aferente asigurării obligatorii de asistență medicală ar fi împovărătoare.

În același timp, suma transferurilor din bugetul de stat pentru asigurarea persoanelor neangajate, prevăzute la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, este limitată și includerea unei noi categorii de persoane asigurate de către Guvern va dezechilibra sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. În prezent, persoanele asigurate de către Guvern constituie ponderea majoră de 62,2% din numărul total de persoane asigurate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. Totodată, transferurile cu destinație generală între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru persoanele asigurate de Guvern au însumat în anul 2023 – 6 696,8 mil. lei sau 46% din totalul veniturilor acumulate în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, se constată că cei mai mari beneficiari de resurse ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență

medicală și, implicit, de servicii medicale acordate în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală sunt categoriile de persoane asigurate de Guvern.

În acest sens, persistă inechitățile la determinarea sumelor alocate din bugetul de stat pentru categoriile de persoane neangajate asigurate de Guvern stabilite în legislație, atât în aspect de volum al mijloacelor transferate către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, cât și referitor la categoriile acoperite. Este vorba de necorelare între prezența în listă și gradul de vulnerabilitate sau capacitate financiară reală a beneficiarilor, precum și între cuantumul transferurilor de la bugetul de stat raportate la numărul de persoane asigurate de Guvern și mărimea primelor achitate de alte categorii de beneficiari ai sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.

Potrivit prevederilor art. 19 din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, audienții cursurilor de formare inițială beneficiază **de bursă în mărime de un salariu mediu pe economie realizat în anul precedent celui de gestiune**. Conform Hotărârii Guvernului nr. 936/2022, cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2023, a fost aprobat în mărime de 11700 lei.

În aceste condiții, considerăm nefondată propunerea de a include audienții cursurilor de formare inițială în lista categoriilor de persoane vulnerabile asigurate de către Guvern.

Cât privește pretinsul tratament diferențiat aplicat audienților cursurilor de formare inițială în raport cu persoanele care urmează studii postuniversitare în instituțiile de învățământ, invocată în nota informativă, relevăm că aceste categorii de subiecți nu se află în situații asemănătoare, în măsura în care cuantumurile burselor pentru persoanele care studiază în învățământul postuniversitar sunt mult mai mici decât cuantumul bursei de care beneficiază audienții cursurilor de formare inițială (a se vedea, în acest sens, prevederile anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1009/2006 cu privire la cuantumurile burselor, soldele lunare altor forme de ajutoare sociale pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, profesional tehnic secundar și persoanele care studiază în învățământul postuniversitar).

Într-o altă ordine de idei, remarcăm că, potrivit pct. 9 și 10 din Regulamentul privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246/2018, *în cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern”, „persoană asigurată în mod individual” și „persoană asigurată angajată”, se acordă, în mod prioritar, statutul de „persoană asigurată angajată”*. *În cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern” și „persoană asigurată în mod individual”, se va acorda statutul de „persoană asigurată în mod individual”*. Astfel, în situația în care un student este angajat prin contract individual de muncă sau este întreprinzător individual, în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală i se acordă statutul de „persoană asigurată angajată” sau „persoană asigurată în mod individual”, dar nu de „persoană asigurată de Guvern”.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că respectarea principiului egalității presupune acordarea aceluiași avantaje tuturor persoanelor

aflăte în situații similare, cu excepția cazului în care se demonstrează că tratamentul diferențiat este justificat în mod obiectiv și rezonabil. Această condiție demonstrează că principiul egalității nu are în vedere interzicerea oricărui tratament diferențiat, ci doar a tratamentelor diferențiate nejustificate (a se vedea Hotărârile Curții Constituționale nr. 16 din 20 mai 2021, §60; nr. 24 din 8 octombrie 2020, § 33; nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 40).

La fel, Curtea Europeană afirmă în jurisprudența sa că tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea, în acest sens, *Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina*, 22 decembrie 2009, § 42; *Stummer v. Austria*, 7 iulie 2011, § 87; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia*, 24 ianuarie 2017, § 64).

Concomitent, menționăm că, potrivit art. 131 din Constituția Republicii Moldova, *nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare*.

De asemenea, conform prevederilor art.17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetare-fiscale nr.181/2014, *pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget*.

Suplimentar, evidențiem că, potrivit art. 6 alin. (3) lit. a¹) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, statutul de persoană asigurată audienților cursurilor de formare inițială se acordă de către asigurător în baza informației prezentate de Institutul Național al Justiției. Prevederea dată a fost introdusă prin Legea nr. 336/2023 pentru modificarea unor acte normative (reglementări privind organizarea sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală), în vederea înlăturării lacunei privind entitatea obligată să prezinte Companiei Naționale de Asigurări în Medicină informația despre audienții cursurilor de formare inițială și a intrat în vigoare la 28 noiembrie 2023.

În contextul celor expuse supra, comunicăm nesusținerea modificărilor propuse la art. III și IV din proiect.

Director general

Digitally signed by Dodon Ion
Date: 2024.05.07 08:20:21 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ion DODON

CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI SOCIALE A REPUBLICII MOLDOVA
NATIONAL OFFICE OF SOCIAL INSURANCE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
НАЦИОНАЛЬНАЯ КАССА СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

str. Gheorghe Tudor, 3, MD-2028, mun. Chișinău, tel. +373 22 257 825; e-mail: secretariat@cnas.gov.md; web: <https://cnas.gov.md>

Nr.8743 din 19.06.2024

La nr. 03/5374 din 11.06.2024

Ministerul Justiție

email: secretariat@justice.gov.md

daniela.stirbu@justice.gov.md

Prin prezenta, Casa Națională de Asigurări Sociale, informează că a examinat repetat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024)*, autor Ministerul Justiției, comunicând în acest sens lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Directoare generală

Digitally signed by Țîbîrnă Elena
Date: 2024.06.19 13:15:07 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Elena ȚÎBÎRNĂ

Ex. Taran Alexandru
Tel. 022257635

Document semnat electronic în conformitate cu Legea nr. 124/2022.
Verificarea semnăturii poate fi realizată la adresa: <https://msign.gov.md>.

SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

„ 20 ” iunie 2024

Nr. E/6412

La scr. nr. 03/5374 din 11.06.2024

Ministerul Justiției

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat repetat *proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024)* și, în limita competenței funcționale, comunică următoarele:

I. Cu referire la modificările propuse la Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 63), cu modificările ulterioare, **reiterăm** următoarele:

La pct. 3, considerăm oportun ca articolul 9 să fie completat cu un nou alineat, cu următorul cuprins:

„(8¹) După înscrierea în Registrul al candidaților, Consiliul Superior al Magistraturii solicită informații despre candidați de la Serviciul de Informații și Securitate, în conformitate cu prevederile art. 3 pct. 2) lit. a) și art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova”.

Întru argumentarea propunerii înaintate, menționăm că potrivit art. 3 pct. 2) lit. a) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, în scopul asigurării securității statului, al identificării, reducerii sau contracarării vulnerabilităților, factorilor de risc și amenințărilor la adresa securității de stat, Serviciul elaborează și realizează un sistem de măsuri orientate spre prevenirea și combaterea pericolelor indicate la art. 4 alin. (2) din Legea securității statului nr. 618/1995.

Așadar, printre pericolele indicate la art. 4 alin. (2) al legii menționate, se pot enumera: *implicarea în manifestări de corupție a persoanelor cu funcții de demnitate publică (lit. k)); influențarea proceselor electorale în scopul promovării intereselor altor state, ale entităților anticonstituționale, ale unui grup criminal organizat sau ale unei organizații criminale (lit. l)); trădare de patrie (lit. f)); ș.a.*

Prin urmare, Serviciul desfășurând activitate contrainformativă în conformitate cu prevederile Legii nr. 179/2023 privind activitatea contrainformativă și informativă externă, poate depista eventuale pericole la adresa securității statului realizate sau care ar putea fi desfășurate de către persoane care doresc să devină judecători sau cu statut de judecător, inclusiv participarea acestora la astfel de acțiuni.

În aceste condiții, Serviciul nu va desfășura o activitate de verificare exclusivă a judecătorilor, ci în cadrul activității sale de bază, dacă vreun reprezentant al puterii judecătorești va intra în vizor, la verificarea existenței temeiurilor legale se vor realiza măsurile conținutive corespunzătoare.

Concomitent, în corespundere cu art. 5 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 136/2023, *„Informațiile din domeniul asigurării securității statului, obținute în rezultatul activității Serviciului, sunt comunicate următorilor destinatari: miniștrilor și altor conducători ai autorităților administrative, inclusiv autonome - în cazul în care informațiile respective vizează probleme ce țin de domeniile de activitate coordonate sau de care sunt responsabile autoritățile respective”*.

Ținând cont de această prevedere, constatăm existența premiselor legale ca Consiliul să solicite informații de la Serviciu, iar asupra relevanței informațiilor comunicate va decide însăși destinatarul informației și nicidecum furnizorul, aceasta având în ultimă instanță un caracter informativ.

Acest fapt nu vine în contradicție cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2017, ba mai mult ca atât, va constitui un filtru de acces în funcția de judecător sau vicepreședinte/președinte al instanțelor judecătorești doar a candidaților cu o bună reputație profesională.

Tot în acest context, în cazul Legii nr. 544/1995, Consiliul solicită prezentarea informațiilor de care dispune SIS în privința candidaților la funcțiile vacante de judecător, vicepreședinte și de președinte al instanțelor judecătorești, și nu verificarea acestora în temeiul Legii nr. 271/2008.

În consecință, argumentele autorului din Nota informativă precum că solicitarea unui aviz din partea SIS ar contraveni Hotărârii Curții Constituționale nr. 32/2017 nu sunt plauzibile, or Curtea nu a declarat neconstituțional și art. 9 alin. (8) din Legea nr. 544/1995 și nici în Adresa sa către Parlamentul Republicii Moldova nu a solicitat să se intervină asupra Legii nr. 544/1995.

În această ordine de idei, trimiterea autorului la Hotărârea Curții Constituționale vine să creeze anumite situații de confuzie și nereflectare corespunzătoare a situației de fapt.

Trimiterea la constatarea Curții Constituționale „(...) *intervenția unui organism care nu face parte din puterea judecătorească în problemele strict administrative ale unui organism din puterea judecătorească este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației puterilor și al bunei-administrații*” ar însemna excluderea și a Centrului Național Anticorupție din exercițiul de a emite avize de integritate referitor la candidații la funcția de judecător, deoarece, pe de o parte, acesta nu este parte a puterii judecătorești, pe de altă parte, emite avize de integritate ceea ce înseamnă o imixtiune în treburile unui organism al puterii judecătorești. Într-o atare situație este și SIS, dar se aplică duble standarde, în măsura în care de la Centru în continuare se vor solicita avize iar de la Serviciu, nu.

Suplimentar, susținem că, Consiliul nu dispune de structuri proprii, abilitate cu activitate de culegere și stocare a datelor despre integritatea profesională a candidaților la funcția de judecător sau a judecătorilor în funcție, unica soluție fiind implicarea autorităților puterii executive în scopul sprijinirii acestuia și crearea unui filtru serios și neadmiterea în funcții a persoanelor cu probleme de integritate.

Având în vedere argumentele expuse, optăm fie pentru completarea art. 9 cu alineatul propus, fie menținerea normei în redacția actuală.

De asemenea, a se revizui argumentele din Nota informativă la acest aspect din motivul lipsei de relevanță.

Autorul proiectului în Sinteza obiecțiilor și propunerilor nu aduce alte argumente care să combată cele evocate de către SIS, și iarăși face trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 32/2017 care se referă la unele prevederi ale Legii nr. 271/2008, iar constatările Curții nu sunt relevante pentru propunerea înaintată de către Serviciu. În aceste circumstanțe, se creează impresia că autorul proiectului respinge ideea că există activitatea SIS de culegere de informații pe anumite fapte, persoane care reprezintă un pericol pentru securitatea statului indiferent de statutul pe care îl au aceste persoane (*judcător, procuror ș.a.*).

În acest sens, dacă informațiile colectate în rezultatul activității contrainformative vor viza și persoane cu statut de judecător sau potențiali candidați la astfel de funcții, acestea vor fi comunicate beneficiarilor legali, inclusiv Consiliului Superior al Magistraturii, care și va lua decizia corespunzătoare.

Respectiv, desfășurarea de către SIS a activității contrainformative în privința unor persoane care prezintă pericol pentru securitatea națională, chiar dacă acestea au statut de judecători, nu reprezintă o verificare în temeiul Legii nr. 271/2008 și nu constituie o ingerință în sfera de activitate a puterii judecătorești, ci un mecanism de cooperare dintre puterile statului. Astfel, Serviciul va pune la dispoziția Consiliului informația deținută pentru ca autoritatea de autoadministrare judecătorească să poată lua o decizie în deplină cunoștință de cauză.

Victor HODOROJA
Director adjunct

Digitally signed by Hodoroja Victor
Date: 2024.06.20 17:13:48 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Republica Moldova, MD-2009, mun. Chișinău, str. M. Eminescu 5
email: secretariat@csm.md, Tel.: /+373 22/ 990 990
www.csm.md

Nr. 1894m/i din 20.06.2024

A V I Z

cu privire la demersul Ministerului Justiției, referitor la avizarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)

19 iunie 2024

mun. Chișinău

La 11 iunie 2024 Ministerul Justiției a Republicii Moldova a adresat Consiliului Superior al Magistraturii un demers prin care a solicitat examinarea și prezentarea obiecțiilor și recomandărilor asupra proiectului de lege cu privire la modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției), înregistrat de Cancelaria de Stat cu număr unic 384/MJ/2024.

Ministerul Justiției a precizat că proiectul de lege ajustat, elaborat de autorul demersului este însoțit de nota informativă, analiza impactului de fundamentare, sinteza obiecțiilor și propunerilor.

În drept, demersul este întemeiat în conformitate cu pct. 201 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610 din 31 iulie 2018.

Analizând proiectul de lege, precum și sinteza obiecțiilor și propunerilor, Consiliul Superior al Magistraturii susține proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției), înregistrat cu număr unic 384/MJ/2024, totodată, intervine cu unele obiecții și propuneri pe care le consideră oportune.

1. La Art. I – Legea nr. 544 -XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.15-17, art.63), cu modificările ulterioare Consiliul Superior al Magistraturii propune următoarele ajustări:

- Art. 6 alin. (4) se completează după sintagma „procedura de includere” cu sintagma „și excludere”.

- La fel, propunem aducerea în concordanță a prevederilor art. 9 alin. (7) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului cu modificările propuse la art. 27 alin. (1) la Legea nr. 152 din 08 iunie 2006 cu privire la Institutul Național al Justiției, din următoarele considerente.

Art. 9 alin. (7) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului prevede că *„În cel mult 30 de zile de la de la solicitare, candidatul prezintă Consiliului Superior al Magistraturii toate actele necesare pentru înscrierea în Registru”*. Candidatul se înscrie în Registru în cel mult 7 zile de la prezentarea tuturor actelor solicitate, iar modificările propuse la art. 27 alin. (1) la Legea nr. 152 din 08 iunie 2006 cu privire la Institutul Național al Justiției stabilește obligația absolventului INJ ca în termen de 30 de zile de la eliberarea atestatului candidatul să depună dosarul la Consiliul Superior al Magistraturii pentru înscrierea în Registru.

Deci, aceste norme urmează a fi ajustate astfel, încât să nu prezinte divergențe.

2. La Art. II. – Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 65), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

- Din proiectul de lege urmează că, Articolul 6 se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) în perioada dintre ședințele Consiliului emite dispoziții privind delegarea judecătorilor și inspectorilor-judecători, pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu, care ulterior sunt aprobate la ședința Plenului Consiliului;”.

Susținem propunerea de a include în lege, competența președintelui CSM de a emite dispoziții, însă aceste dispoziții nu urmează a fi limitate doar la delegarea judecătorilor și inspectorilor-judecători pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu, or din practica anterioară rezultă că președintele CSM a emis dispoziții și referitor la alte acțiuni, legate de activitatea judecătorilor și instanțelor judecătorești, cum ar fi spre exemplu desemnarea interimatului funcției de președinte, vicepreședinte, acordarea concediului președintelui, vicepreședintelui instanței, anularea suspendării din funcție a judecătorului, etc., care ulterior se aprobă în ședința Plenului CSM. Mai mult, nu întotdeauna este posibilă convocarea ședințelor Plenului CSM pentru a soluționa anumite chestiuni de urgență. Dar aceste chestiuni se discută între membrii CSM și se decide emiterea dispoziției de către președintele CSM, în caz contrar acestea nu s-ar aproba cu votul tuturor membrilor Plenului.

Din aceste considerente, pentru a nu limita activitatea CSM atunci când este imposibilă convocarea Plenului din varii motive (deplasări de serviciu, participare la diferite evenimente planificate din timp, concediu medical al membrului, etc.), venim

cu propunerea de a expune Articolul 6 în completare cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) în perioada dintre ședințele Consiliului emite dispoziții privind chestiuni ce nu suferă amânare, după coordonare prealabilă cu membrii Consiliului Superior al Magistraturii, care ulterior sunt aprobate la ședința Plenului Consiliului;”.

- Prin proiectul de lege se propune abrogarea Articolului 7¹ alineatul (6), litera c) care prevede că, *Inspekția judiciară verifică demersurile care au ca obiect acordul Consiliului Superior al Magistraturii privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului.*

Considerăm că, nu este necesară abrogarea integrală a acestei prevederi legale, or există probabilitatea necesității efectuării unor verificări a temeiurilor privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorilor, doar că această verificare să se realizeze la solicitarea Plenului CSM.

Deci, norma dată în viziunea CSM urmează a fi expusă în următoarea versiune:
(6) Inspekția judiciară are următoarele competențe: c) verifică, la solicitarea Consiliului Superior al Magistraturii, demersurile care au ca obiect acordul Consiliului Superior al Magistraturii privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului.

- Subsecvent, venim cu o propunere de modificare a art. 7¹ alin. (3) din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, din următoarele considerente.

Conform art. 7¹ alin. (3) din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, poate fi aleasă în funcția de inspector-judecător persoana care deține diploma de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, cu o vechime în specialitatea juridică de cel puțin 7 ani și o reputație ireproșabilă, în condițiile stabilite la art. 6 alin. (4) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, **și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani**. Este declarat ales candidatul care a acumulat mai mult de jumătate din voturile membrilor Consiliului Superior al Magistraturii.

Din practica anilor precedenți, Consiliul Superior al Magistraturii observă că limitarea accederii în funcție de inspector-judecător a *judecătorilor în funcție* și a *judecătorilor în demisie care au exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani*, nu a dus la creșterea potențialului Inspekției judiciare. Or, în Inspekția judiciară pot accede doar persoane care nu au tangență cu activitatea organizatorică a instanțelor judecătorești, care nu cunosc specificul activității acestora și nu cunosc programele implementate și utilizare de instanțele judecătorești (Programul integrat de gestionare a dosarelor și Programul Femida). Prin urmare, Consiliul Superior al Magistraturii

fiind organul care anunță și desfășoară concursurile pentru suplinirea funcției de inspector-judecător, este pus în dificultate la selectarea candidaților la această funcție importantă, care capătă pe parcurs tot mai multă importanță.

Or, din rapoartele anuale ale Colegiului disciplinar se observă o scădere esențială a sancțiunilor disciplinare aplicate judecătorilor pentru faptele comise și sancționabile disciplinar, anume din motivul calității rapoartelor întocmite de către inspectorii-judecători din cadrul Inspecției judiciare, care nu sunt judecători. Acestora le este greu să înțeleagă procesele organizatorice desfășurate în instanțele judecătorești și să aprecieze la justa valoare acțiunile sesizate ale judecătorilor sau ale conducerii instanței. Mai mult, controlul ordinar și inopinat efectuat de Inspecția judiciară include verificarea aspectelor de ordin organizatoric (lucrări de secretariat, lucrări de arhivă, etc.), iar persoanele angajate în Inspecția judiciară, care nu sunt sau nu au fost judecători sau chiar funcționari publicii din cadrul secretariatelor instanțelor judecătorești, se confruntă cu dificultăți la înțelegerea proceselor desfășurate în instanțele judecătorești în cadrul controalelor efectuate.

Mai mult, din analiza legislației României, observăm că în Inspecția judiciară din România inspectorii judiciari sunt selectați din rândurile judecătorilor și procurorilor. Acest fapt facilitează o intervenție mult mai profesionistă și în cunoștință avansată a sistemului judiciar la examinarea sesizărilor parvenite la Inspecția judiciară, la primirea în audiență a cetățenilor care invocă anumite probleme în sistemul judecătoresc, dar și la efectuarea controalelor ordinare și celor inopinate la instanțele judecătorești.

Astfel, considerăm că, limitarea judecătorilor în funcție și a celor în demisie de a participa la concursurile organizate de CSM pentru suplinirea funcției de inspector-judecător, nu este cea mai bună opțiune legală. Or, este necesar să creștem încrederea cetățenilor în autoritatea Inspecției judiciare și să ne asigurăm că, este posibilă curățarea sistemului din interior, selectând în Inspecția judiciară persoane care au capacitatea de a înțelege ce se întâmplă în sistemul judiciar.

Din aceste motive, intervenim cu propunerea de a exclude sintagma „*și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani.*” de la art. 7¹ alin. (3) din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, și de a lărgi cercul persoanelor care pot fi selectate de CSM pentru funcția de inspector-judecător.

3. La Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178/2014, din art. 39 alin. (1¹) propunem a fi exclusă sintagma „*cu excepția membrilor din oficiu*”.

Or, la moment în CSM nu sunt membri din oficiu, așa cum a fost anterior, până la modificările efectuate la Legea cu privire la CSM. Această sintagmă vine din legislația anterioară, care a fost ajustată și nu se încadrează legislației actuale.

- La art. 40 alin. (1) din Legea nr. 178/2014, urmează a se completa cu sintagma „sau de la data publicării hotărârii motivate pe pagina web a CSM”.

Or, hotărârile CSM se publică pe pagina web a CSM, fiind accesibile tuturor persoanelor interesate. Iar cei care apelează la serviciile CSM urmează să depună diligența necesară să se informeze la perioade rezonabile de timp asupra sesizării/contestației depuse.

4. La Art. V – Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 387, art.789), cu modificările ulterioare se propune:

Completarea modificărilor operate în art. 27 alin. (2) lit. c) din Legea nr.152 din 08 iunie 2006 cu privire la Institutul Național al Justiției cu sintagma „fiind exclus din Regstru”.

Or, în situația în care candidatul la funcția de judecător în baza vechimii în muncă este inclus în Registrul candidaților la funcția de judecător, se prezumă că întrunește condițiile pentru a participa la concursurile anunțate și desfășurate de CSM. Iar, Legea cu privire la INJ stabilește termen de valabilitate a examenului, însă consecințele pentru expirarea acestui termen nu sunt prevăzute de lege. Iar pentru a evita diferite interpretări, este necesar de specificat acest aspect în lege.

Avizul se remite Ministerului Justiției al Republicii Moldova și se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii (www.csm.md).

**Președintele interimar al Consiliului
Superior al Magistraturii**

Sergiu Caraman

Digitally signed by Caraman Sergiu
Date: 2024.06.20 18:46:09 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

CONSILIUL SUPERIOR AL PROCURORILOR

Republica Moldova, municipiul Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73
website: www.csp.md tel: (+373) 022-828-501 e-mail: aparat@csp.md

19 iunie 2024 nr.5/1-01d/24-1337

La nr.03/5374 din 11.06.2024

Domnului Stanislav COPEȚCHI
Secretar de stat al Ministerului Justiției

Stimate domnule secretar de stat,

Proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*), înregistrat cu număr unic 384/MJ/2024 și remis pentru avizare repetată, a fost înregistrat în circuitul instituțional, însă în virtutea circumstanțelor obiective nu a fost posibilă aprobarea unei viziuni a plenului, motiv din care remitem punctul de vedere formulat, la subiect, prin prezenta scrisoare.

Urmare a examinării proiectului de lege de referință, precum și a materialelor anexate, remarcăm că o mare parte din propunerile și recomandările înaintate de Consiliul Superior al Procurorilor¹ au fost luate în considerație de către autorul proiectului, or doar prin menținerea rolului proactiv și prin efort comun al tuturor părților interesate se va asigura un înalt nivel al calității cadrului normativ național.

Totodată, au fost identificate unele modificări legislative introduse în urma procesului de consultare și avizare cu alte autorități, care nu au constituit obiect de examinare la etapa de avizare inițială de Consiliul Superior al Procurorilor, modificări analizate *infra*, prin prisma competențelor instituționale.

Art.V Legea nr.152/2006 privind Institutul Național al Justiției

Se propune completarea art.26 cu alin.(7¹) prin care se fac clarificări referitoare la obținerea statutului de absolvent al Institutului de către audienții a căror medie generală, exprimată până la sutimi este mai mare sau egală cu 8,00, însă, s-a omis reglementarea situației juridice și a consecințelor corespunzătoare neobținerii mediei generale indicate de către audienții cursurilor de formare inițială. Or, potrivit prevederilor art.27 alin.(2) din proiect, este obligat să restituie bursa achitată pentru perioada formării, doar absolventul Institutului, nu și audientul cursului de formare inițială, care nu a dobândit acest statut.

În parte ce ține de restituirea bursei achitate pentru perioada formării inițiale și anume, în cazul în care absolventul Institutului a activat în funcția de judecător și procuror sau în serviciul public mai puțin de 3 ani, considerăm judicioasă înlocuirea serviciului public cu funcțiile de demnitate publică, din considerentul că atât funcția de

¹ Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-150/2024 din 21.05.2024

judecător, cât și funcția de procuror fac parte din categoria de funcții, în condițiile Legii nr.199/2010.

Mai mult, nu putem reține argumentul invocat de autorul proiectului, precum că amendamentul în speță va stimula absolvenții Institutului Național al Justiției să nu plece în sectorul privat, deoarece nu se pot egala standardele și spectrul atribuțiilor funcțiilor de judecător și procuror, precum și pregătirea specializată pentru exercitarea acestor funcții cu cea de funcționar public. Decizia pentru admiterea la Institutul Național al Justiției vizează dorința și intenția audientului de a accede în funcția de judecător și procuror, fiind o decizie asumată cu consecințele corespunzătoare. Cheltuielile achitate din bugetul de stat pentru pregătirea audiențelor Institutului Național al Justiției nu pot fi comparate cu cele suportate pentru pregătirea funcționarilor publici, având în vedere că instruirea viitorilor judecători și procurori se realizează de Institutul Național al Justiției, instituție publică cu autonomie administrativă, care nu face parte din sistemul național de învățământ și educație ce realizează formarea inițială și continuă a persoanelor care activează în sectorul justiției.

La art.27 propunem completarea dispoziției alin.(2¹) cu referință la necesitatea prezentării confirmării achitării bursei, pentru a asigura claritate procedurilor administrative în vederea participării la concursurile organizate de Consiliul Superior al Procurorilor. Ar prezenta un anumit grad de dificultate pentru Aparatul Consiliului (n.a. care *de facto*, realizează exercițiul de înscriere în Registrul candidaților) să determine faptul achitării bursei în bugetul Institutului, în lipsa unei confirmări corespunzătoare, altfel încât candidatul să-și poată valorifica dreptul de a participa la concursurile organizate de Consiliu.

Art.VII Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură

În punctul de vedere instituțional exprimat la etapa avizării inițiale, Consiliul Superior al Procurorilor a reiterat despre neconcordanța cadrului normativ în partea ce se referă la verificarea specializată realizată de către Autoritatea Națională a Integrității în privința candidaților la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă. *In concreto*, Autoritatea Națională de Integritate nu poate verifica dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă și, respectiv, Consiliul Superior al Procurorilor nu poate obține informații relevante profilului etic și de integritate al candidaților în concursurile de numire pe post, deoarece respectiva categorie de candidați nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale în sensul art.3 din Legea nr.133/2016.

Drept urmare, autorul proiectului la art.22 alin.(3) din Legea nr.3/2016 a exceptat candidații care potrivit legii nu sunt subiecți ai declarării averii și a intereselor personale, adică candidații la funcția de procuror în temeiul vechimii în muncă, de a fi supuși exercițiului de verificare realizat în virtutea competențelor legale de Autoritatea Națională de Integritate.

Soluția identificată de autorul proiectului nu vine să remedieze problema sesizată, or Consiliul Superior al Procurorilor continuă să fie limitat în aplicarea instrumentelor puse la dispoziție de legiuitor în cadrul derulării procedurilor de selecție

în concursurile de numire pe post.

Așadar, din perspectiva necesității asigurării standardelor unice de accesare în funcția de procuror aplicabile atât absolvenților Institutului Național al Justiției, cât și candidaților în temeiul vechimii în muncă, Consiliul Superior al Procurorilor nu susține modificarea art.22 alin.(3) astfel după cum este redactat în proiect.

Într-o altă ordine de idei, autorul proiectului de lege intenționează completarea art.77 cu alin.(4¹) din Legea nr.3/2016, stabilind posibilitatea exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor de către membru supleant, pentru perioada suspendării titularului acestuia sau în cazul absenței motivate de la serviciu, timp de mai mult de 1 lună. Potrivit notei de fundamentare, argumentele invocate pentru justificarea amendamentului de referință, vizează necesitatea asigurării unor ședințe lucrative ale organului de autoadministrare al procurorilor.

Consiliul Superior al Procurorilor consideră că propunerea de *lege ferenda* în speță prezintă multiple îngrijorări și nu poate fi, conceptual, susținută.

Această constatare derivă ferm din însăși natura juridică a instituției detașării, care implică numeroase operațiuni administrative atât din partea Procurorului General, cât și a Consiliului Superior al Procurorilor. Procurorii aleși în calitate de membri ai Consiliului Superior al Procurorilor se detașează din funcția deținută pe durata exercitării mandatului, care este de 6 ani. Funcția din care se detașează procurorul se vacantează, urmând a fi ocupată în ordinea general stabilită. Calitatea de membru al Consiliului încetează de drept în cazurile exhaustiv stabilite în art.76 alin.(1) din Legea nr.3/2016, iar în cazurile expres indicate persoanei respective i se acordă funcția deținută până la detașare dacă aceasta este vacantă sau, cu consimțământul ei, i se acordă o funcție echivalentă sau altă funcție de procuror vacantă, cu excepția funcției de procuror-șef.

Mai mult, exercitarea mandatului de membru al Consiliului atrage și anumite restricții, astfel încât, pe durata mandatului, precum și timp de 6 luni după încetarea acestuia, membrii Consiliului Superior al Procurorilor nu pot participa la concursuri pentru numire sau promovare în funcții de procuror, inclusiv în funcția de Procuror General.

Detașarea din funcția de procuror se realizează prin ordinul Procurorului General, procurorul fiind obligat să transmită toate dosarele și materiale aflate în gestiunea sa potrivit metodologiei de specialitate, a dispozitivului securizat de creare a semnăturii electronice, precum și să depună declarația de avere și interese personale și declarația pe venit la Serviciul Fiscal de Stat. Din partea Consiliului Superior al Procurorilor se operează modificările de rigoare în schema de personal, prin stabilirea cuantumului de plăți salariale, având în vedere că membrii organului de autoadministrare sunt salarizați din bugetul instituției potrivit grilei corespunzătoare.

Cu alte cuvinte, detașarea procurorului din funcție are ca efect scoaterea acestuia din circuitul instituțional aflat sub jurisdicția Procurorului General, care din perspectiva relațiilor de muncă acționează în calitate de angajator, atrăgând drept consecințe majore vacantarea funcției ocupate și aplicarea restricțiilor opozabile mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor.

Prin urmare, intervenția membrului supleant pe perioada deținerii mandatului de către titular chiar și pentru perioada suspendării sau a absenței motivate mai mult de 1 lună, contravine, în esență, naturii juridice instituției detașării în Consiliul Superior al Procurorilor.

Totodată, în aceste circumstanțe este creată aparența unor premise juridice favorabile pentru luarea, eventuală, a unor decizii conjuncturale de către plenul Consiliului Superior al Procurorilor la care va participa membrul supleant, ceea ce este inacceptabil. Dincolo de cele menționate, punem în evidență că procurorul ce va asigura interimatul calității de membru al Consiliului, chiar și pentru o perioadă de 1 lună (n.a. – *ipoteza în care nu va funcționa o detașare clasică, urmând ca procurorul supleant să participe doar la ședințele Plenului*), nu va beneficia de garanțiile de independență și imparțialitate pe care legea le oferă titularilor funcției, or acesta este în subordinea directă a Procurorului General.

Unicul argument invocat pentru susținerea amendamentului propus pentru alin.(4¹) din art.77 este garantarea caracterului lucrativ al ședințelor Consiliului, argument considerat insuficient, or legiuitorul a prevăzut un mecanism juridic pentru asigurarea caracterului deliberativ al ședințelor acestui organ colegial – cvorumul de 2/3 din membri.

În lipsa unei justificări întemeiate pe studii academice și analiza practicii internaționale pe această dimensiune, a unor discuții și consultări veritabile, Consiliul Superior al Procurorilor este în imposibilitate de a susține conceptual acest amendament.

Art.IX Dispoziții finale și tranzitorii

Potrivit alin.(1) se stabilește intrarea în vigoare a prevederilor proiectului de lege examinat la data publicării în Monitorul Oficial, cu excepția reglementărilor ce țin de instruirea continuă a inspectorilor. Examinând dispoziția în speță, sesizăm că referința la art.VII pct.4 este una greșită, întrucât aceasta se referă la completarea art.70 alin.(1) cu lit. f) și vizează competența Consiliului Superior al Procurorilor de delegare a persoanelor indicate în vederea participării la seminare, conferință, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu.

Referitor la intenția autorului proiectului de a transmite, până la numirea în funcție a 2/3 din membrii Colegiului de disciplină și etică, exercitarea competențelor acestuia către Consiliul Superior al Procurorilor, menționăm că aceasta nu este acceptată din mai multe considerente.

Prin efectele Legii nr.200/2023, mandatul membrilor Colegiului pentru selecția și cariera procurorilor și ai Colegiului pentru evaluarea performanțelor procurorilor (din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor) au încetat de drept. Cu referire la mandatul membrilor Colegiului de disciplină și etică nu a fost prevăzută nici o normă specială, respectiv, aceștia și-au continuat activitatea de bază.

Totodată, se reține că activitatea Colegiului de disciplină și etică este interdependentă de activitatea Inspecției procurorilor, care, prin efectul aceleiași legi, Legea nr.200/2023, a fost transferată funcțional în subordinea Consiliului Superior al Procurorilor (din subordinea Procurorului General).

Astfel, se notează că începând cu data de 02.10.2023, de când și-a încetat activitatea *de jure* Inspekția procurorilor din subordinea Procurorului General și până la ziua corespondenței în speță, Consiliul Superior al Procurorilor nu dispune de o Inspekție a procurorilor funcțională, fiind angajați 3 inspektori din cei minim 4 prevăzuți de lege pentru a putea demara activitatea.

Pe această dimensiune este important să menționăm că Consiliul Superior al Procurorilor a depus toată diligența necesară și procedurile administrative ce țin de recrutarea inspektorilor fiind în derulare.

Respectiv, așa cum s-a menționat mai sus, chiar dacă o normă legală expresă referitoare la suspendarea/încetarea activității Colegiului de disciplină și etică nu există, acesta nu și-a putut continua activitatea în plen pe motivul inexistenței unei Inspekții a procurorilor funcțională, or, se reiterează, că, potrivit cadrul normativ de specialitate, activitatea Colegiului este condiționată/determinată de activitatea Inspekției procurorilor.

În egală măsură, cu toate că *de facto* au expirat mandatele membrilor Colegiului de disciplină și etică din rândul procurorilor², totuși în privința acestora operează prevederile art.83 alin.(6) din Legea nr.3/2016, care statuează că membrii aleși își exercită mandatul până la alegerea noilor membri, pe când cei 2 membri din rândul societății civile încă își exercită mandatele obținute urmare a desfășurării concursului organizat potrivit prescripțiilor legale de Consiliul Superior al Procurorilor³.

Într-o altă ordine de idei, prin transferarea de competențe avută în vedere la alin. (3) din art.IX, persoanele vizate într-o procedură disciplinară, practic, sunt private de un grad de jurisdicție, ceea ce considerăm că este în măsură să afecteze grav dreptul acestora la un recurs efectiv.

Având în vedere circumstanțele expuse, notăm că se impune o reconsiderare a necesității amendamentului legislativ vizat și exprimăm opinia că, în condițiile indicate, aceste modificări nu sunt sustenabile nici din perspectivă juridică și nici factologică.

Suplimentar, analizând prevederile cadrului normativ ce reglementează procedura disciplinară și activitatea Inspekției procurorilor, au fost identificate unele aspecte, care în viziunea noastră pot fi îmbunătățite și pe care le prezentăm *infra*:

1. La **articolul 39** la alineatul (6), propoziția a doua, după textul „de sancționare” se introduce cuvântul „executorie”.

2. La **articolul 40**:

alineatele (5) și (6), se abrogă;

la alineatul (7) textul „alin.(3), (4) și (5)” se înlocuiește cu textul „alin.(3) și (4)”.

3. La **articolul 42**, după litera a), se introduce o nouă literă a1), cu următorul cuprins:

a¹) verificarea prealabilă a sesizării de către Inspekția procurorilor;

4. La **articolul 44** după alineatul (1), se introduce un nou alineat (1¹) cu următorul cuprins:

² Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.6 din 27.05.2016

³ Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.1-124/2021 din 15.10.2021

„(1¹) În procedura de verificare prealabilă se analizează incidența circumstanțelor menționate în alineatele (2) și (3) din prezentul articol sau, după caz, a celor de la articolul 45 alin. (3).”.

5. Articolul 45:

la alineatul (1), prima propoziție, textul „secretariatul” se înlocuiește cu textul „aparatul” (*această modificare trebuie operată și la art.22 alin. (5), art.87 alin. (2)*).
articolul se completează cu un nou alineat (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă în procedura disciplinară inițiată în condițiile articolului 34 alin. (4), sunt invocate aceleași fapte care constituie și obiectul investigării în cadrul urmăririi penale, la etapa de verificare prealabilă a sesizării, prin decizie, procedura disciplinară și termenele de prescripție de tragere la răspundere disciplinară, se suspendă. La rămânerea definitivă a hotărârii în cauza penală, procedura disciplinară și termenele de prescripție a răspunderii disciplinare se reiau.”.

6. Articolul 47:

la alineatul (1), textul „30 de zile” se înlocuiește cu textul „45 de zile”. La final se completează cu o nouă propoziție: „Termenul de verificare prealabilă se include în termenul de verificare a sesizării”.

la alineatul (2), textul „10 zile” se înlocuiește cu textul „15 zile”.

la alineatul (3), textul „cazurile prevăzute la art. 40 alin. (4) și (5)” se înlocuiește cu textul „cazul prevăzut la art.40 alin.(4)”.

7. La **articolul 48** alineatul (1), după litera a), se introduce o nouă literă a¹), cu următorul cuprins:

a¹) să facă cerere de recuzare a inspectorului căruia i-a fost repartizată sesizarea pentru verificare;

8. Articolul 49:

la alineatul (1) litera a) și la alineatul (4), textul „încetare” se înlocuiește cu textul „clasare”.

după alineatul (1¹) se introduce un nou alineat (1²), cu următorul conținut:

„(1²) În oricare dintre situațiile prevăzute la alin.(1), decizia sau, după caz, și raportul inspectorului, în termen de 1 zile lucrătoare de la data emiterii, se aduc la cunoștința autorului sesizării și procurorului vizat în sesizarea disciplinară în scris sau, după caz, în format electronic. Persoanelor menționate, la cerere, li se acordă acces pentru a face cunoștință cu piesele dosarului disciplinar, inclusiv copii de pe acesta.”

la alineatul (2) textul „și se aduce la cunoștința autorului sesizării în scris sau, la solicitare, în format electronic”, se exclude.

9. Articolul 51 alineatul (1):

la litera b), textul „sistarea” se substituie cu textul „încetarea”;

litera c) va avea următorul cuprins: „c) privind constatarea abaterii disciplinare și aplicarea sancțiunii disciplinare, cu mențiunea că sancțiunea nu urmează a fi pusă în executare, în cazul în care procurorul și-a încetat raporturile de serviciu înainte de emiterea hotărârii cu privire la cauza disciplinară;

la litera d), textul „încetarea” se substituie cu textul „clasarea”;

alineatul (2) se abrogă

la alineatul (4), textul „și de membrii Colegiului de disciplină și etică care au participat la examinarea cauzei” se exclude.

10. **Articolul 58** alineatul (1):

la litera d), textul „irevocabilă” se substituie cu textul „executorie”;

11. **La articolul 77** alineatul (7) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(7) Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor sânt motivate, sânt semnate de președintele ședinței olograf sau, după caz, prin aplicarea semnăturii electronice și se publică, în termen de 10 zile lucrătoare de la data emiterii, pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor. Hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor sunt executorii la data pronunțării.”

Argumentare:

Propunerile de *lege ferenda* ce vizează modificarea articolelor 39 alin.(6), 58 alin.(1) și 77 alin.(7) se referă la atribuirea hotărârilor Consiliului Superior al Procurorilor a statutului de decizii executorii, în scopul elucidării aspectelor legale referitoare la caracterul hotărârilor Consiliului, în lipsa unor prevederi legale clare.

În partea ce vizează amendamentele la art.40 acestea sunt necesare în contextul în care termenele stabilite în alin.(5) și (6) de examinare a proceduri disciplinare în privința procurorului în cazul depunerii cererii de demisie, nu sunt reale și prezintă dificultăți majore de respectare în practică.

Modificările propuse pentru articolele 42, 44 alin.(1¹) și 47 se referă la „legalizarea” procedurii de verificare prealabilă realizată de către inspectori în cadrul examinării sesizării cu privire la faptele ce pot constitui abateri disciplinare comise de procurori. Totodată, este necesară mărirea termenului general de verificare a sesizării, or 30 de zile indicate expres în art.47 alin.(1) și posibilitatea de prelungire cu 10 zile lucrătoare, sunt insuficiente pentru efectuarea unei investigații multilaterale și elucidarea tuturor aspectelor comiterii unei abateri disciplinare. Exemplu de practică pozitivă în acest sens prin stabilirea unor termene „generoase” este Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție⁴ din România, potrivit căruia verificarea prealabilă se efectuează în cel mult 45 de zile, cu posibilitatea prelungirii cu încă cel mult 45 de zile, iar cercetarea disciplinară se realizează în cel mult 60 de zile, cu posibilitatea prelungirii cu încă cel mult 30 de zile.

Amendamentul prescris pentru art.45 alin.(3) vine să clarifice aspecte importante în cazul inițierii procedurii disciplinare concomitent cu începerea urmăririi penale în privința procurorului, prin prioritizarea investigației penale în virtutea caracterului grav și al repercusiunilor asupra carierei procurorului și suspendarea procedurii disciplinare și a termenelor de tragere la răspundere disciplinară.

Propunerile pentru art.48 și art.49 alin.(1²) și alin.(2) urmăresc scopul clarificării prevederilor ce stabilesc drepturile atât ale procurorului vizat într-o procedură disciplinară, cât și ale participanților de face cunoștință cu materialele cauzei disciplinare.

Modificările gândite pentru art.49 alin.(1) și alin.(4) și art.51 sunt stringente pentru a elucida natura deciziei adoptate de inspector după finalizarea verificării

⁴ Aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.164 din 16.11.2023

sesizării cu privire la fapta ce poate constitui abatere disciplinară: de încetare, de clasare și de sistare, luând în considerație temeiurile și consecințele acestora.

Expunerea într-o nouă redacție a lit.c) din art.51 alin.(1) urmărește excluderea necesității aplicării sancțiunii disciplinare în cazul în care procurorul și-a încetat raporturile de serviciu înainte de emiterea hotărârii cu privire la cauza disciplinară. Acest precedent este aplicat de CSM în privința magistraților din România.

În partea ce ține de abrogarea alin.(2) din art.51 aceasta se explică prin nefuncționalitatea mecanismului prin care Colegiul de disciplină și etică poate propune, în cazurile intentării procedurii disciplinare în legătură cu începerea urmăririi penale în privința procurorului, suspendarea acestuia din funcție, în măsura în care exercițiul de suspendare din funcție a procurorilor este apanajul exclusiv al Procurorului General și al Consiliului Superior al Procurorilor.

Excluderea textului „și de membrii Colegiului de disciplină și etică care au participat la examinarea cauzei” de la art.51 alin.(4) este necesară pentru a uniformiza prevederile în ce privește semnarea hotărârilor Colegiului de disciplină și etică doar de către președintele colegiului și a le racorda cu cele deja statuate în art.85 alin.(1).

Folosind acest prilej, Consiliul Superior al Procurorilor își exprimă deschidere pentru participarea și implicare proactivă în grupurile de lucru, în vederea redactării și îmbunătățirii cadrului normativ aferent activității Consiliului Superior al Procurorilor și organelor din subordine.

Cu respect,

**Președinte al Consiliului
Superior al Procurorilor**

Dumitru OBADĂ

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI
DIN REPUBLICA MOLDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, str. S. Lazo, 1
Tel./fax: (+373 22) 23 27 55
inj@inj.gov.md , www.inj.md

NATIONAL INSTITUTE OF JUSTICE
REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2004, Chișinău, 1 Serghei Lazo, St.
Tel./fax: (+373 22) 23 27 55
inj@inj.gov.md , www.inj.md

20.06.2024 nr. 252-INY

Domnului Stanislav COPEȚCHI,
Secretar de Stat, Ministerul Justiției

Stimate domnule Secretar de Stat,

Cu referire la scrisoarea Ministerului Justiției nr. 03/5374 din 11 iunie 2024 privind prezentarea avizului repetat asupra proiectului Hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)*, (număr unic 384/MJ/2024), Institutul Național al Justiției Vă expediază, în anexă, avizul emis.

În speranța continuării bunei colaborări, Vă rugăm să primiți expresia înaltei noastre considerațiuni.

Cu respect,

Digitally signed by Cerbu Adrian
Date: 2024.06.20 09:28:03 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Adrian CERBU,
Director interimar

Anexă: Avizul repetat asupra proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)

Ex. Ion BOCAN
079987451

AVIZ REPETAT

asupra proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției),

Institutul Național al Justiției a examinat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției), sinteza obiecțiilor și propunerilor, nota informativă și analiza impactului de fundamentare.

Urmare analizei sintezei obiecțiilor, propunerilor și argumentelor expuse, precum și a proiectului Hotărârii de Guvern revizuită, Institutul Național al Justiției vine cu următoarele recomandări de îmbunătățire a proiectului actului normativ.

Potrivit proiectului actului normativ promovat de Ministerul Justiției, s-a propus expunerea art. 9 alin. (8) din Legea cu privire la statutul judecătorului într-o nouă redacție, în special, s-a propus excluderea sintagmei „și de la Serviciul de Informații și Securitate”. Astfel, odată cu operarea modificărilor în Legea enunțată, imediat după înscrierea persoanei în Registru, Consiliul Superior al Magistraturii va solicita de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către candidat, cu excepția candidaților care potrivit legii nu sunt subiecți ai declarării averii și intereselor personale, iar de la Centrul Național Anticorupție – informații privind integritatea profesională a candidatului.

Potrivit art. 5 lit. a) din Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și candidaților la funcțiile publice, sunt supuși verificării titularii și candidații la funcțiile de demnitate publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, cu excepția alegerilor parlamentare sau locale, sau indirect, prin numire, specificate în Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, **cu excepția candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție.**

Concomitent, norma art. 15 alin. (6) din Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, Institutul solicită de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea declarației de avere, iar de la Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate – informații privind integritatea candidaților care au promovat prima probă a concursului. În cel mult 45 de zile, aceste autorități comunică Institutului constatările lor.

O analiză comparativă a prevederilor art. 15 alin. (6) din Legea nr. 152/2006 și a prevederilor art. 5 lit. a) din Legea nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și candidaților la funcțiile publice, ne permite să constatăm că Consiliul Superior al Magistraturii nu poate solicita de la Serviciul de Informații și Securitate informații cu privire la candidații la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție.

Cu toate acestea, constatăm că Legea nr. 152/2006 obligă Institutul să solicite informații cu privire la candidații înscriși la concursul de admitere inclusiv de la Serviciul de Informații și Securitate, chiar dacă legiuitorul a stabilit că în privința candidaților la funcția de judecător nu pot fi solicitate informații de la Serviciul de Informații și Securitate.

Prin urmare, ținând cont de argumentele expuse anterior, care sunt similare argumentelor expuse în Nota informativă la proiectul Hotărârii de Guvern, considerăm că

redacția art. 15 alin. (6) din Legea nr. 152/2006 urmează să fie revizuită, prin excluderea sintagmei „și Serviciul de Informații și Securitate”.

Într-o altă ordine de idei, menționăm că în contextul în care nu au fost acceptate propunerile de modificare a art. 28 din Legea nr. 152/2006, Institutul Național al Justiției intervine cu solicitarea de revizuire a redacției art. 28 alin. (4) din lege.

Actualmente, norma legală citată statuează că până la includerea în lista persoanelor admise la examen, Comisia pentru examenele de absolvire urmează să solicite de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea declarației de avere, iar de la Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate – informații privind integritatea candidaților.

Această concluzie este fundamentată pe trimiterea făcută în art. 28 alin. (4) la norma art. 16 alin. (2) lit. a¹), care, la rândul său, face trimitere la norma art. 15 alin. (6).

Articolul 15 alin. (6) în redacția actuală stabilește că informațiile de la Autoritatea Națională de Integritate, Centrul Național Anticorupție și de la Serviciul de Informații și Securitate sunt solicitate doar în privința persoanelor care au promovat prima probă a concursului.

Contrar acestei reguli, art. 28 alin. (4) instituie regula potrivit căreia informațiile sunt solicitate la etapa soluționării cererilor de includere în listă a persoanelor care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă.

Astfel, considerăm că pentru a exclude această contradicție, art. 28 alin. (4) urmează a fi expus într-o nouă redacție, după cum urmează: *„Comisia pentru examenele de absolvire verifică dacă persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă întrunesc condițiile prevăzute la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură. Comisia pentru examenele de absolvire va solicita de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea dacă există dubii cu privire la proveniența averii sau corectitudinea declarării averii și a intereselor personale de către persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă, iar de la Centrul Național Anticorupție – informații privind integritatea profesională a candidatului”.*

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373
www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

19 iunie 2024 nr.4-ld/24-*266*
La nr.03/5374 din 11.06.2024

Ministerul Justiției
Copie: Cancelaria de Stat

Procuratura Generală a examinat proiectul de *hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) (număr unic 384/MJ/2024)*, remis în adresa Procuraturii Generale pentru avizare.

Prima facie, deși proiectul menționat ajustat în baza avizelor recepționate cu materialele anexate a fost expediat de către Ministerul Justiției instituțiilor publice, pentru avizare repetată. Vă comunicăm că în adresa Procuraturii Generale acest proiect este la prima avizare și pe această cale formulăm următoarele propuneri:

La pct.3 din proiect autorul propune operarea modificărilor la articolul 9 alineatul (8) din Legea nr. 544/1994 cu privire la statutul judecătorului, în special, excluderea obligației Consiliului Superior al Magistraturii de a solicita de la Serviciul Informații și Securitate informații privind candidații la funcția de judecător și judecătoria în funcție, având ca temei invocarea raționamentelor stabilite de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 32 din 5 decembrie 2017 (*privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice (verificarea judecătorilor de către Serviciul de Informații și Securitate) (sesizarea nr. 115g/2017)*)

Astfel, în cadrul examinării excepției de neconstituționalitate Curtea Constituțională a statuat că: „116. Pentru toate aceste argumente, Curtea constată că *normele contestate încalcă prevederile constituționale ale articolului 1 alin.(3) referitoare la statul de drept și principiul legalității, cele ale articolelor 28 și 30 privind viața intimă, familială și privată, respectiv secretul corespondenței, din perspectiva lipsei garanțiilor necesare acestor drepturi, precum și cele ale articolului 6 privind separația puterilor și 116 privind independența justiției.*”.

În context, Înalta Curte a reținut că: „ 93. Astfel, examinând atribuțiile stabilite de actul normativ supus controlului, apare cu evidență intenția legiuitorului de a stabili în competența SIS colectarea tuturor datelor privind titularul sau candidatul la funcția publică, oricare ar fi natura acestora, atât din mediul public, cât și din cel privat. Or, în condițiile în care SIS constituie o structură militară, de informații, conspirațională, apare cu evidență că o atare entitate nu îndeplinește condițiile cu privire la garanțiile necesare respectării drepturilor fundamentale referitoare la viața intimă, familială și privată și la secretul corespondenței. Această împrejurare este de natură a constitui o ingerință în drepturile fundamentale la viața intimă, familială și privată și a secretului corespondenței.....103. Curtea observă că, în baza avizului SIS de verificare a unui

judecător sau candidat la funcția de judecător, Consiliul Superior al Magistraturii se limitează la o examinare formală, fără a verifica și aprecia existența reală a condițiilor sau circumstanțelor prevăzute de lege pentru constatarea incompatibilității persoanei cu funcția de judecător în baza materialelor prezentate. 104. O atare situație conduce în mod evident la suprimarea rolului constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii în calitatea sa de garant al independenței puterii judecătorești, transformându-l în unul iluzoriu și neefectiv.”

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că: „108. În acest sens, odată ce SIS dobândește competența verificării modului de respectare de către agenții publici angajați în cadrul instanțelor judecătorești, de exemplu, a cerințelor de încadrare și a restricțiilor stabilite de lege, sunt create premisele încălcării celor două principii susmenționate. De asemenea, intervenția unui organism care nu face parte din puterea judecătorească în problemele strict administrative ale unui organism din puterea judecătorească este inacceptabilă din perspectiva principiilor separației puterilor și al bunei-administrații. 109. Mai mult, Curtea reține că SIS, al cărui director este numit și demis de Parlament, este un organ aflat sub controlul altei puteri și, prin urmare, nu poate satisface cerințele privitoare la independența sa. 110. Având în vedere consecințele juridice ale avizului organului de verificare, există riscuri ca acesta să fie utilizat ca o „armă politică” împotriva judecătorilor [a se vedea mutatis mutandis Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru cooperare din cadrul Direcției generale pentru drepturile omului și pentru afacerile juridice a Consiliului Europei privind Legea care modifică anumite texte legislative ale Ucrainei ce se referă la preîntâmpinarea exercitării abuzive a dreptului de atac în apel, aviz adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 84-a ședințe plenare (Veneția, 15-16 octombrie 2010, CDLAD(2010)029), §45]. Or, în baza verificărilor Serviciului de Informații și Securitate ar putea să fie demise persoanele „incomode” din punct de vedere politic sau cele „nedocile”..... 115. În lumina celor expuse, Curtea constată că prevederile contestate permit intervenția discreționară și necontrolată a unui organ din afara puterii judecătorești în activitatea justiției, fapt inadmisibil și contrar Constituției. Astfel, intervenția SIS în cariera judecătorilor este a fortiori în contradicție directă cu articolele 6 și 116 alin. (1) din Constituție. 116.”

În altă ordine de idei, menționăm că activitatea procurorului ca exponent al autorității judecătorești se bazează pe Constituție, pe condițiile de selectare și numire în funcție, care implică stabilirea garanțiilor în vederea asigurării independenței lor. Totodată, potrivit avizelor elaborate referitor la standardele de independență a justiției s-a constatat că, tocmai caracterul apropiat și complementar al misiunilor judecătorilor și procurorilor, creează cerințe și garanții similare în ceea ce privește statutul și condițiile desfășurării serviciului.¹

De asemenea, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a elaborat principiile importante și fundamentale privind rolul serviciului public al Procuraturii.² Carta de la

¹ Avizul nr.9 (2014) al CCPE „Carta de la Roma”, pct.53;

² Recomandarea Rec(2000)19 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind rolul urmăririi penale publice în sistemul de justiție penală (6 octombrie 2000); și Recomandarea CM/Rec(2012)11 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la rolul procurorilor în afara sistemului de justiție penală (19 septembrie 2012). A se vedea și Adunarea parlamentară

Roma, adoptată de către Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) în 2014, declară principiul independenței și autonomiei procurorilor, și CCPE recomandă că “independența procurorilor [...] trebuie să fie garantată prin lege, la cel mai înalt nivel posibil, în mod similar cu asigurarea independenței judecătorilor”.³

Respectiv, “procurorii ar trebui să ia decizii în mod independent și, în timp ce cooperează cu alte instituții, ar trebui să-și îndeplinească sarcinile în afara oricăror presiuni externe sau imixtiuni din partea executivului sau legislativului, în conformitate cu principiile de separație a puterilor și responsabilități”.⁴

În context, pertinente sunt și constatările Curții Constituționale cu referire la acest aspect din Hotărârea nr. 12 din 8 august 2023: „ 64. *Constituția Republicii Moldova reglementează modul de organizare și de funcționare a puterii în stat. În acest sens, Legea Fundamentală stabilește autoritățile publice antrenate în exercitarea puterii de stat, fixând statutul lor constituțional, modul de constituire, competența, modul de exercitare a atribuțiilor etc. Constituția face deosebire între autoritățile publice politice și autoritățile publice care trebuie să beneficieze de independență față de politic. 65. În cazul Procuraturii, Constituția prevede că această instituție publică este autonomă în cadrul autorității judecătorești (articolul 124 alin. (1)). Curtea constată că puterea legislativă și puterea executivă nu participă la numirea procurorilor în funcție. Această atribuție este realizată de Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor (articolul 125 alin. (3)). Potrivit Constituției, odată numiți în funcție, procurorii trebuie să activeze independent și imparțial, iar îndeplinirea acestei obligații este asigurată de către Consiliul Superior al Procurorilor, care este, de asemenea, o autoritate independentă de puterea executivă și puterea legislativă (articolul 1251 alin. (1)). Prin urmare, autonomia Procuraturii se manifestă prin independența organizațională și funcțională a acesteia în raport cu puterea legislativă și cea executivă. 66. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că o serie de instrumente juridice internaționale au stabilit și au dezvoltat principiul independenței procurorilor. Astfel, conform Liniilor directoare ale ONU privind rolul procurorilor, statele membre trebuie să se asigure că procurorii sunt apți să-și exercite atribuțiile profesionale fără intimidări, impedimente, hărțuiri, ingerințe necorespunzătoare sau expunere nejustificată la răspundere civilă, penală sau de altă natură din partea altor autorități. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a menționat în Recomandarea (2000)19 privind rolul urmării penale în justiția penală că: „Statele trebuie să ia măsuri corespunzătoare, astfel încât procurorii să-și poată îndeplini atribuțiile fără ingerințe nejustificate sau fără a fi expuși unei responsabilități nejustificate penale, civile sau de altă natură.” (HCC nr. 25 din 29 octombrie 2020, § 41)..... 73. Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea a reținut rolul important al Procuraturii, în sistemul autorităților statului, în protecția libertății persoanei și în asigurarea funcționării sistemului justiției penale în mod independent și imparțial. Procuratura trebuie să fie protejată de ingerințe sau influențe*

a Consiliului Europei. Recomandarea 1604 (2003) privind rolul Procuraturii într-o societate democratică guvernată de un stat de drept (27 mai 2003):

³ Consiliul consultativ al procurorilor europeni (CCPE). Carta de la Roma - Avizul nr. 9 (2014) privind normele și principiile europene referitor la procurori, par. 33.

⁴ Carta de la Roma, adoptată de către Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) 2014;

necorespunzătoare, inclusiv influențe venite din partea legislativului și executivului (ACC nr. 5 din 19 aprilie 2016, §§ 22 și 25).”.

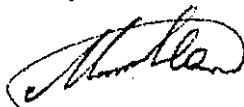
Având în vedere circumstanțele de drept expuse *supra* propunem autorului a modifica Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură (art. 22 alin. (3)) și Legea 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice (art.5 lit.a)) în sensul **excluderii necesității verificării candidaților la funcția de procuror și a procurorilor de către Serviciul de Informații și Securitate.**

În context, menționăm că Consiliul Superior al Procurorilor în avizul său a propus autorului a revizui oportunitatea verificărilor efectuate de către Serviciul de Informații și Securitate în privința candidaților la funcția de procuror, după înscrierea acestora în Registrul candidaților, în contextul în care asemenea verificări în privința candidaților la funcția de judecător și judecătorilor în funcție se abrogă. Autorul a nu a acceptat propunerea indicând în Sinteza obiecțiilor și propunerilor că *raționamentele Curții Constituționale din hotărârea nr.32/2017 au fost expuse doar în raport cu candidații la funcția de judecător și judecătorii în funcție, precum că și Legea nr.271/2008 a fost modificată în acest sens unde lit a) al art.5 a fost completată cu textul „cu excepția candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție”. Astfel, autorul a menționat că nu există un temei legal de a exclude de la verificarea procurorilor și candidații la această funcție, de către anumite organe de stat, nu putem interveni în acest sens.*

La acest capitol menționăm că Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art.5 lit.a) și 15 alin.(2), (4) și (6) din Legea nr.271/2008 sunt neconstituționale, în **partea ce se referă la verificarea candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în exercițiu** având în vedere că anume obiectul excepției de neconstituționalitate a constituit dispozițiile articolelor 5 lit. a), 14 și 15 alin. (2), (4) și (5) din Legea nr. 271-XVI din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice, **în partea ce se referă la verificarea candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în exercițiu de către Serviciul de Informații și Securitate**, fapt care nu împiedică autorului de a analiza în context constatările Curții Constituționale și în coraport cu candidații la funcția de procuror și procurorii în funcție.

Or, având în vedere considerentele de fapt și drept menționate *supra* considerăm că constatările Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr. 32/2017 cu referire la candidații judecători/judecători în funcție, urmează a fi interpretate și aplicate, *mutatis mutandis*, și pentru candidații la funcția de procuror/procurori în funcție.

Procuror General

Ion MUNTEANU